

Pääallystö- lehti

1/2021 HELMIKU

Reppu tyhjäksi
ja reserviin

20➤

Liitto hakee
järjestöpäällikköä

27➤

Uuden urheilu-
johtajan ajatuksia

33➤

SUOMEN ALIUPSEERI 1930-44,
ASEMIEN 1945,
SAULI 1946-53,
ALIUPSEERI 1954-74,
TOIMIUPSEERI 1974-89.

PÄÄLLYSTÖLIITON ÄÄNENKANNATAJA

91. vuosikerta
ilmestyy 6 kertaa vuodessa.
ISBN 0788-8554

PÄÄLLYSTÖLEHTI 2021

aineisto-	aineisto	ilmestyy
numero		
2	17.3.	8.4.
3	19.5.	10.6.
4	18.8.	9.9.
5	6.10.	28.10.
6	24.11.	16.12.

Aineiston voi toimittaa päätoimittajalle tai toimitussihteerille alla oleviin sähköpostiosoitteisiin. Toimitus päättää julkaisukynnyksestä. Kirjoittajat vastaavat omista kirjoituksistaan.

TOIMITUS:

Laivastokatu 1 b
00160 HELSINKI

PÄÄTOIMITTAJA:

Juha Susi
juha.susi@paallystoliitto.fi

TOIMITUSSIHTEERI:

Matti Vihurila
Puh. 040 518 6672
matti.vihurila@hotmail.fi

VAKITUISET AVUSTAJAT:

Marko Jalkanen
Puh. 040 301 9295
marko.jalkanen@paallystoliitto.fi

Antti Kymäläinen
Puh. 040 828 2758
antti.kymalainen@kolumbus.fi

Jukka Mäkinen
Puh. 050 594 4613
jukka.makinen@paallystoliitto.fi

Jaakko Levä
Puh. 040 301 9294
jaakko.leva@paallystoliitto.fi

Arto Penttinen
Puh. 050 443 1409
arto.penttinen@paallystoliitto.fi

Mika Räisänen
mika.raisanen@paallystoliitto.fi

Juha Saari
juha.saari@paallystoliitto.fi

OSOITTEENMUUTOKSET:

Puh. 040 301 9290
toimisto@paallystoliitto.fi

Osoitelähde: Päällystöliiton
jäsenrekisteri

SISÄLTÖ

VAKIOPALSTAT

- 9 SANAN SÄILÄ
- 10 PÄÄLUOTTAMUSMIEHET
- 12 RAJA
- 17 JÄRJESTÖPÄÄLLIKÖ
- 33 LIIKUNTA
- 34 EVP

Kuva: Inka Jousmaa

Kapteeniluutnantti Mika Gerasimoff toimii Merisotakoulun työkykyvastaavana. s. 18

- 7 Ajankohtaista hallinnosta
- 16 Voiko sotilas asettua kunnallisvaaliehdokkaaksi
- 24 Toimiva OUKES edellyttää sitoutumista
- 26 "Reippaus ei maksa mitään"
- 32 Lyhyesti
- 35 Huomioi etätyön vaikutukset verotukseen

Kansi: Sisäministeri Maria Ohisalo tutustui sisärajatarkastuksiin Torniossa viime toukokuussa. Ministerin vierellä kapteeniluutnantti Janne Isometsä (vas.) ja yliluutnantti Jari Rantala.

Kuva: Panu Teräs

Muutosten aika

Edessä näyttäisi olevan tapahtuma- ja vaiherikas vuosi, joka on startannut vauhdilla. Tällä hetkellä virastoeräneuvottelut ovat vielä käynnissä niin puolustushallinnossa kuin Rajavartiolaitoksessa. Neuvottelut tullaan saattamaan päätökseen asetettuun takareunaan eli 15.3. mennessä. Päälystöliiton toimijoita on vaihtunut ja tulee vielä kuluvan vuoden aikana vaihtumaan. Vuoden alussa aloitti liittomme uutena urheilujohtajana **Toni Rinta**. Toivotan Tonille menestystä tehtävään ja osoitan samalla suuret kiitokset liiton urheilutoiminnan kehittämisestä edelliselle urheilujohtajalle **Mika Räisäselle**. Eräs aikakausi tulee kesällä päätökseensä, kun pitkäaikainen järjestöpäällikkömme **Arto Penttinen** eläköityy. Haemmekin lehden sivuilta löytävällä ilmoituksella täyttäjää Artolta jääviin saappaisiin.

Koronapandemia pitää meitä yhä kurimuksessaan, mutta toivo torjuntavoitosta kasvaa päivä päivältä, kun täydennysmiesten tavoin rokotteet alkavat vahvistaa puolustuslinjojamme. Nyt on vain kestettävä. Sisäministeri **Maria Ohisalo** nostaa haastattelussaan esille hiilineutraalisuuden ja ilmastomuutoksen, mutta niitakin tärkeämpi ja ajankohtaisempi asia on rajan henkilöstön jaksamisen haasteet. Tämän poikkeusolon aikana Rajavartiolaitoksen henkilöstö on venynyt ja suhtautunut vallitsevaan tilanteeseen kiitettävästi. Alkaa olla kulunut jo vuosi liikekannalpanosta sodassa koronaan vastaan. Se on heijastunut meihin kaikkiin, työelämän muutoksien lisäksi väistämättä myös kotirintamalla. Ihminen ei kuitenkaan ole kone tai robotti, ja taisteluväsymys on salakavala tauti. Jaksamiseen on syytä kiinnittää erityistä huomiota kaikilla tasoilla, meidän ihan jokaisen.

Kaksi vuotta sitten kartoitimme jäsenkyselyllä palveluksessa olevan jäsenistön tuntemuksia ja havaintoja työssä jaksamisen sekä perhe-elämän ja työn yhteensovittamisen haasteista. Tuolloin yli puolet palveluksessa olevasta jäsenistöstämme vastasi kyselyyn, ja saimme kattavan otannan erittäin arvokasta taustatietoa, jota olemme pystyneet hyödyntämään eri neuvotteluissa epäkohtien korjaamiseksi. Teemme tänä keväänä uuden täydentävän jäsenkyselyn yhdessä Upseeriliiton kanssa. Haluamme päivittää tilannekuvamme jaksamisen ja työsidonnaisuuden osalta sekä syventää tietojamme kuormituksesta palautumisen osalta. Meidän tulee muistaa, että vuosittainen työilmaperikysely ei ole ainoa mittari. Teidän arvokasta panostanne tarvitaan jälleen. Olethan mukana ja vastaat kyselyyn, kun sen aika on.

Vuodelta 1998 oleva sopimuksemme yhteistoiminnasta puolustusvoimissa on jo yli 20 vuotta vanha - toki vielä nuorukainen, kun vertaa yli viisikymppiseen lakiimme puolustuslaitoksen virkamiesten työajasta. Sopimus pohjautuu jo kumottuun lakiin yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa vuodelta 1988. Uusittu laki tuli voimaan 1.1.2014. Puolustusvoimien yhteistoi-

Kuva: Marko Jalkanen

rintasopimus on sisällöltään auttamattomasti vanhentunut. Puolustusvoimissa on sopimuksen voimaantulon jälkeen tapahtunut huomattavia muutoksia niin toimintatavoissa kuin organisaatorakenteissa. Vähäisimpänä ei voida mainita Puolustusvoimauudistusta, jossa niin hallintorakenteet kuin toimintatavatkin muuttuivat. Suuri osa hallintoyksiköistä muuttui alueellisiksi ja osa jopa valtakunnallisiksi kokonaisuuksiksi. Myös järjestökentässä on 20 vuoden aikana tapahtunut muutoksia, ja sopimuksessa laista poiketen olevat edustuksellisen yhteistoiminnan osapuolten rajaukset eivät ole enää tätä päivää. Puolustusvoimissa henkilöstöä edustavat järjestöt ja liitot ovat nyt jättäneet yhteisen esityksensä Pääesikunnalle puolustusvoimien yhteistoimintasopimuksen uudistamiseksi vastaamaan muuttuneita työelämän tarpeita. Uudistuksella mahdollistettaisiin, yhteistoimintalain hengen mukaisesti, kattavasti henkilöstön vaikutusmahdollisuudet, mikä olisi myös työnantajan etu.

Päälouottamusmiehemme **Marko Jalkanen** täytti taannoin 50 vuotta. Haluankin koko Päälystöliiton puolesta esittää Markolle lämpimät onnittelut sekä kiitokset hänen jäsenistömme eteen tekemästään ansiokkaasta ja tuloksellisesta työstä.

Jyrki Lukkarinen
puheenjohtaja

PÄÄLYSTÖLIITTO RY.

Laivastokatu 1 b, 00160 HELSINKI • www.paallystoliitto.fi • toimisto@paallystoliitto.fi • 040 301 9290
• Toimisto avoinna arkin 9–15. • s-posti: etunimi.sukunimi@paallystoliitto.fi

Puheenjohtaja Jyrki Lukkarinen 040 301 9291. Järjestöpäällikkö Arto Penttinen 040 301 9292, 050 443 1409.
Jäsensihteeri Anja Mustajoki 040 301 9290, Järjestösihteeri Sanna Karell 040 301 9297.
Päälouottamusmiehet Marko Jalkanen 040 301 9295, 0299 500 798, Jaakko Levä 040 301 9294, 0299 500 787, Jukka Mäkinen 050 594 4613. HUOM! Tekstiviestit eivät toimi 040-alkuisissa numeroissa.
LAKIASIANNEUVONTA: Asianajotoimisto Lindell (02) 251 1004, e-mail: toimisto@asianajotoimistolindell.fi
(Ota yhteys liiton toimistoon ennen oikeusavun pyytämistä.)

Rajavartiolaitos ottaa reippaita kehitysaskelia

Teksti: Antti Kymäläinen
Kuva: Antti Vahe

Rajavartiolaitoksen resurssit turvaan, uuden kaluston hankinnat etenevät ja toimitiloja kohenetaan, kertoo sisäministeri **Maria Ohisalo** Päälystöllehden haastattelussa. Ministerin vastauksista välittyy tyytyväisyys laitoksen toimintaan.

Miten Rajavartiolaitos on teidän mielestänne suoriutunut koronaepidemian aiheuttamista haasteista?

- Erittäin hienosti. Tilanne on edellyttänyt Rajavartiolaitokselta resurssien venyttämistä. Niin perinteisistä tehtävistä kuin koronan edellyttämistä lisätehtävistä on suoriuduttu hyvin pitäen huolta niin oman henkilöstön kuin rajaa ylittävien asiakkaidenkin terveysturvallisuudesta. Tilanne on ollut uusi, ja maahantulon edellytykset ovat muuttuneet jopa viikoittain ja on ollut erityisen tärkeää, että Rajavartiolaitos on huolehtinut korostetusti perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta ja aktiivisesta viestinnästä.

Viime keväänä palautettiin rajavalvonta myös sisärajoille. Tämän yhteydessä ilmeni epä tietoisuutta maastalähtöisyyden osalta sen suhteen, oliko rajoittamisessa kysymys suosituksesta vai määräyksestä. Mistä epäselvyys johtui? Olivatko hallituksen linjaukset riittävän selkeitä?

- Keskeisenä tavoitteena oli vähentää rajat ylittävää liikennettä ja näin estää terveysviranomaisien ylikuormittuminen kriittisessä tilanteessa ja suojella ihmisten henkeä ja terveyttä. Tässä tavoitteessa onnistuttiin, vaikka viestintä olisi varmasti voinut olla jollakin tasolla selkeämpää, kun kansalaisten perusoikeus poistua ja saapua maahan jäi monille epäselväksi. Sitten viestintää on mm. perustuslain turvaaman maastapoistumisoikeuden ja suomalaisten maahanpalaamisoikeuden osalta täsmennetty.

Miten Rajavartiolaitoksen resurssit lähivuosina kehittyvät?

- Rajavartiolaitos on toiminut lähes vuoden ajan poikkeuksellisissa olosuhteissa ja tehnyt erittäin merkittävää työtä valtakunnanrajoilla, jotta viruksen leviämistä on saatu estettyä. Rajavartiolaitoksen henkilöstömäärä on niukahko, etenkin nyt lisääntyneiden tehtävien myötä, ja sitä on tarkoitus maltillisesti myös kasvattaa lisääntyvien kansainvälisten velvollisuuksienkin hoitamiseksi.

- Parannamme myös öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntavalmiutta. Tässä erittäin tärkeää on viime vuonna tehty päätös kahden uuden ulkovartiolaivan hankinnasta ja niiden tarvitsemasta 245 miljoonan euron rahoituksesta. Olemme uusimassa myös

Rajavartiolaitoksen teknisiä valvontajärjestelmiä ja kaksi valvontalentokonetta. Suorituskyvyn turvaamiseksi ja kehittämiseksi Rajavartiolaitokselle on jo osoitettu lisärahoitusta vuosille 2020–2022 yhteensä 25 miljoonaa euroa.

Rajavartiolaitoksen toimitilojen peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeita on parhaillaan käynnissä mm. Immolassa. Korjatut ja uudet tilat tulevat tarpeeseen, mutta ikävänä seurauksena on toimitilavuokrien nousu. Saako Rajavartiolaitos näihin nouseviin toimitilakustannuksiin tarvittavan lisärahoituksen?

- Kyllä saa, se on talouden suunnittelun lähtökohta, ja olemme kesäkuussa tekemälämme linjauksella sitoutuneet turvaamaan kasvavat toimitilakustannukset. On Rajavartiolaitoksen toiminnan kannalta keskeistä, että toimitilat ovat terveen ja tarkoituksenmukaiset ja niihin käytettävät resurssit ovat riittävät.

"Moni rajavartija on koronavuoden aikana joutunut venymään työn vuoksi tavanomaistakin enemmän ja siitä haluan jokaista heistä kiittää."

Maria Ohisalo

- Olemme tällä hallituskaudella tehneet hyvin merkittäviä panostuksia Rajavartiolaitoksen resursseihin ja sitoutuneita siihen, että viranomaisille turvataan terveelliset, turvalliset ja tarkoituksenmukaiset toimitilat. Olemmekin aloittaneet Immolassa rakennustyöt sekä suunnittelutyöt Onttolan ja Ivalon osalta. Käynnissä on myös pienempiä, mutta silti henkilöstön ja toiminnan kannalta merkittäviä hankkeita. Näillä toimitilahankkeilla on myös sisäministeriön ja sen hallinnonalan ilmastotavoitteiden kannalta tärkeä merkitys, koska kiinteistöjen hiilijalanjälki on merkittävä osa hallinnonalan hiilijalanjälkeä.

Millaisia toiminnallisia painopisteitä ja tulostavoitteita ministeriö on Rajavartiolaitokselle asettanut lähivuosille?

- Rajavartiolaitoksen keskeisimmät tehtävät ovat ylläpitää rajaturvallisuutta, varmistaa turvallinen ja sujuva rajaliikenne perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen sekä vastata meripelastuksesta ja ympäristövahinkojen

torjunnasta merialueilla. Lähivuosien painopisteinä ovat lisäksi yhdessä muiden viranomaisien kanssa ihmiskaupan torjunnan tehostaminen ja kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisen tukeminen. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että ajoneuvohankinnoissa huomioidaan vähäpäästöisyys ja raskaan kaluston polttoaineissa otetaan käyttöön ympäristöystävällisempiä ratkaisuja ja näin hiilijalanjälkeä voidaan vähentää huomattavasti.

Mitkä ovat Rajavartiolaitoksen lähtöleikkauksen suurimmat haasteet ministeriön näkökulmasta?

- Lähiajan keskeisin haaste on jatkaa toimenpiteitä pandemian torjumiseksi. Vaikka rajaliikenteen rajoitukset ovat valitettavia ja luovat monille elämään suuria haasteita, ovat ne välttämättömiä viruksen leviämisen estämiseksi. Euroopan tasolla esimerkiksi Schengenin tulevaisuus ja Frontexin pysyvien joukkojen perustaminen tämän vuoden alussa vaikuttavat myös Rajavartiolaitoksen toimintaan. Hallituksen tavoite tehdä Suomesta hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä on haasteena suuri ja koskettaa myös Rajavartiolaitosta.

Puolustusministeriön hallinnonalalla laajennetaan etätöiden käyttöä. Millainen kanta teillä on paikkariippumattomaan etätööhön?

- Näen sen mahdollisuutena vähentää työhön liittyvää matkustamista, mikä vähentää päästöjä ja matkustamiseen kulutettua aikaa.

- Koronakevään aikana sairaspoissaolot vähenivät valtiolla merkittävästi ja myös tyytyväisyys parani. On siis syytä arvioida, miten voisimme lisätä omaehtoista etätöitä, kun sillä on ollut näin positiivisia vaikutuksia, vaikka keväällä monilla oli kotona myös etäkoululaisia ja päiväkotikäisiä.

Laajennetaanko etätöitä myös sisäministeriön hallinnonalalla ja virastoissa?

- Pidän itse etätöskentelyn ja kokoustamisen laajentamista tarpeellisenä edellä mainituista syistä. Varmasti tulemme sisäministeriössä ja laajemmin valtionhallinnossa arvioimaan tätä jatkossa verrattuna epidemian edeltäneeseen tilanteeseen.

Suomella on pitkä maaraja Venäjän kanssa. Miten rajayhteistyö sujuu teidän näkökulmastanne Venäjän rajaviranomaisten kanssa?

- Suomella on Euroopan unionin pisin ulkoraja. Siksi on tärkeää, että rajayhteistyö Venäjän viranomaisien kanssa sujuu. Krimin miehitys vuonna 2014 ja viimeisimpänä oppositiojohtaja **Navalnyin** myrkytys ja Venäjän kyberuhka vaikuttavat poliittisen tason yhteistyöhön, ja Suomi on tässä suh-

Kuva: Laura Kotila

Maria Ohisalo

- Sisäministeri, Vihreiden puheenjohtaja
 - Yhteiskuntatieteiden tohtori
 - 35-vuotias
 - Työskennellyt aikaisemmin tutkijana mm. Itä-Suomen yliopistossa ja Y-Säätiössä
 - Avioliitossa
 - Harrastaa pyöräilyä ja vanhojen videopelien keräilyä
- Motto: Yhteiskunta on juuri niin hyvä kuin miten se kohtelee heikoimmassa asemassa olevia jäseniään.

teessa myös osa EU:ta. Tämä ei onneksi ole vienyt edellytyksiä tehdä yhteistyötä rajavaltuutettujen ja rajavartioiden kesken, ja Rajavartiolaitoksella onkin hyvät yhteistyösuhteet Venäjän rajaviranomaisiin.

Onko teillä ministerinä ollut yhteistyötapaamisia Venäjän viranomaisten kanssa? Millaisia kokemuksia teillä tästä yhteistyöstä on?

- Olen tavannut Venäjän sisäministerin syksyllä 2019, ja pidän tarkoituksenmukaisena keskusteluyhteyden ylläpitämistä ja ajankohtaisista aiheista käytävää vuoropuhelua. Rajavartiolaitoksen edustajat

tapaavat vastaavasti omasta puolestaan kollegoitaan. Pandemiavuoden 2020 aikana kaikki säännölliset tapaamiset siirrettiin vuodelle 2021, joten valmistelut ovat käynnissä eri tapaamisten toteuttamiseksi terveysturvallisuuden sen salliessa.

Venäjän vastainen raja on Schengen-alueen ulkoraja. Millaisia erityisiä haasteita teidän mielestänne tämä Suomelle asettaa?

- Sisärajoilla ei normaalissa tilanteessa ole juuri rajamuodollisuuksia. Ulkorajoilla huolehdimme paitsi siitä, että Suomeen tulevilla on asianmukaiset maahantulon edellytykset, olemme rajalla vastuussa myös siitä, ketkä Schengen-alueen sisäpuolelle tulevat. Toisaalta erityinen haasteensa on se, että myös tilanteessa, jossa maahantulo- ja rajanylitysmäärät nousisivat voimakkaasti, meidän on huolehdittava rajanylitysten sujuvuudesta, laittoman maahantulon torjunnasta sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta.

Parhaillaan kootaan pysyvää eurooppalaista raja- ja merivartiostojoukkoa. Miten tärkeänä te koette Suomen osallistumisen kansainväliseen rajaturvallisuusyhteistyöhön?

- Olemme osa Schengen-aluetta, ja tämä tarkoittaa, että Suomen Rajavartiolaitos ei toimi omassa kuplassaan, vaan olemme osa laajempaa kokonaisuutta, jossa voimme onnistua toiminnassamme vain yhteis-

työllä ja yhteisellä tekemisellä. On tärkeää, että ylläpidämme yhteyksiä niin EU-jäsenvaltioihin kuin kolmansiin maihin.

Millaisia puhtaasti kansallisia hyötyjä tämä yhteistyö Suomelle tuottaa?

- Esimerkiksi tietojärjestelmäkehityksessä jokaisen maan ei tarvitse keksiä pyörää tahollaan, vaan voimme tuottaa yhteistä tietoa ja tilannekuvaa kustannustehokkaasti. Suomi ei ole myöskään saari, joten tapahtumat yhtäällä vaikuttavat monesti myös Suomeen vähintään välillisesti. Kansainväliseen toimintaan osallistumisella parannetaan myös henkilöstön ammattitaitoa ja tietämystä uusista toimintamalleista. Ja kun olemme mukana antamassa apua muille, on sitä tarvittaessa myös helpompi saada meille.

Kansainvälinen yhteistyö vaati voimavaroja. Saako Rajavartiolaitos tähän toimintaan lisäresursseja?

- Vuoden 2021 alussa perustetun Euroopan raja- ja merivartioston pysyvän joukon vaikutuksena on palkattava ja koulutettava lisähenkilöstöä rajaturvallisuustehtäviin. Rajavartiolaitos on osittain tämän lisähenkilöstötarpeensa jo saanut.

Rajavartiolaitos tekee viranomaisyhteistyötä poliisin ja Tullin kanssa. Miten yhteistyö sisäministeriön näkökulmasta toimii?

- Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen PTR-yhteistoiminnalla on lähes satavuotinen historia, ja sen painopisteet ovat muuttuneet joustavasti eri aikoina tilannekehityksen mukaisesti. Nykyisin PTR-yhteistoiminnalla pyritään puuttumaan erityisesti rajat ylittävän ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan. Hyvästä yhteistoiminnasta onkin kehittynyt vuosien kuluessa kansainvälisesti arvostettu uniikki yhteistyömuoto. Yhteistyö toimii, mutta aina on parannettavaa, ja olenkin pohtinut, olisiko toimivampaa, jos kaikki kolme toimijaa olisivat saman ministeriön alla, kun nyt Tulli on valtiovarainministeriön alla.

Miten viranomaisyhteistyötä tulevana vuosina kehitetään? Tulevatko nämä toiminnot lisäämään Rajavartiolaitoksen velvoitteita?

- Hallitusohjelman mukaan PTR-yhteistyötä jatketaan ja turvallisuusviranomaisten hallinnollista yhteistyötä kehitetään ja syvennetään. Lisäksi hallitus lisää viranomaisten läsnäoloa ja näkyvyyttä etenkin alueilla, joissa on heikoin palvelutaso. Luonnollisesti niin ministeriö kuin asianomaiset viranomaiset tarkastelevat jatkuvasti toimintaa ja kehittävät niitä tarvittaessa niin lainsäädännön kuin toiminnallisuuden osalta.

Kuuluuko tehty työ sotilaalliseen harjoitukseen vai ei?

Teksti: Päälystöliiton hallituksen jäsen Esa-Jaakko Hellman Kuva: Jaakko Määttä

Viime vuoden aikana Puolustusvoimissa on noussut esille useampi tapaus, joissa on ollut epäselvyyksiä maksuperusteiden osalta - onko virkamiehillä teetetty työ kuulunut sotilaalliseen harjoitukseen vai ei? Tapauksissa on joko tehty sotilaallisen harjoituksen aikana tavanomaisia virkatöitä tai virkamiehet ovat antaneet työpanoksensa useampaan samanaikaisesti käynnissä olevaan harjoitukseen. Tapauksissa ei sinällään ole ongelmaa, mikäli virkamiehille lasketaan näistä harjoitukseen kuulumattomista töistä työaika PVTAS 7§:n mukaisesti siten kuin kunkin virkamiehen osalta muussa työssä laskettaisiin. Näin ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa ole toimittu.

Ilmavoimien RUSKA 20 -Ilmaoperaatioharjoitus oli yksi niistä tapauksista, joissa epäselvyyksiä ilmeni, kun sotilaalliseen harjoitukseen osallistunut henkilöstö teki samalla myös tavanomaista operatiivista virkatyötä. Virkamiehet voivat tehdä tavanomaisia operatiivisia virkatehtäviään myös sotilaallisessa harjoituksessa, mikäli ne ovat kriisinajan valmiuksien harjoittelua ja ne ovat käskyn mukaisia harjoitukseen kuuluvia tehtäviä. Harjoitusta suunniteltaessa tuleekin kiinnittää huomiota harjoituskäskyyn, jotta siinä on mainittu kaikki ne tehtävät ja tavoitteet, joita sotilaallisessa harjoituksessa on tosiasiallinen tarkoitus harjoitella. Tällöin on määriteltynä myös ne tehtävät, jotka kuuluvat sotilaalliseen harjoitukseen ja jotka ovat harjoituksen ulkopuolista työtä, ja näin välttämään ikävältä jälkipyykiltä. Lisäksi epäselvyydet käskyssä tai harjoitukseen kuuluvissa tehtävissä on hyvä ottaa esille ennen harjoituksen alkua, jolloin epäkohtiin on helpompi puuttua ja ratkaista ne jo etukäteen.

Ongelmia on ilmennyt myös syksyn aikana järjestetyissä harjoituskokonaisuuksissa, kun useampia lentoharjoituksia on järjestetty samanaikaisesti ja niitä on tuettu samalla henkilöstöresurssilla. Ilmavoimien toimintaa tukevien toimialojen, kuten johtokeskustoiminnan, osalta haasteet koskevat lähes jokaista samanaikaisesti järjestettävää harjoitusta, kun samoja valvonta- ja johtamisjärjestelmäresursseja käytetään sekä operatiivisen työn että useamman sotilaallisen harjoituksen toteuttamiseen. Käytännössä tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että ilmavoimien tutkasensorin tuottamaa dataa tai radiojärjestelmää käytetään AKV/AKT-tehtävien toteuttamiseen ja palvelemaan käynnissä olevia harjoituksia. Mikäli toiminnan aikana näissä järjestelmissä esiintyy vika, herää kysymys, onko tämä viankorjaustyö tavanomaista AKV/AKT- vai johonkin sotilaalliseen harjoitukseen kuuluvaa työtä, mikä on työaika-merkintä, entä maksuperusteet? Teknisten järjestelmien osalta asiantuntijaresurssit sekä johtokeskushenkilöstö ovat usein rajalliset eikä työhön ole osoiteta useampia henkilöitä.

Ilmavoimien harjoituskonseptin mukaisesti harjoitustoiminta pyritään vakioimaan ja yhtenäistämään sekä yhdistämään harjoituksia. Tarkoitus on säästää aikaa ja resursseja harjoitukseen osallistuvilta joukoilta. Käytännössä Ilmavoimissa harjoituksia ei ole kuitenkaan juurikaan yhdistetty, vaan tehostaminen tapahtuu järjestämällä useita harjoituksia samanaikaisesti kuten toukokuun lopulle suunnitellut puolustushaarojen yhteistoimintaharjoitukset. Lentotoiminnan osalta toimintaa saadaan näin tehostettua, rakennettua suurempia skenaarioita ja tuotettua maalilentoja eri yksiköille, mutta

esimerkiksi johtokeskustoiminnan osalta henkilöstölle aiheutuu epäselvyyksiä niin johtamisen kuin työaika-merkintöjen osalta.

Monta samanaikaista harjoitusta erikseen järjestettynä vaatii usein moninkertaisen miehityksen. Voisiko toimintaa tukeville joukoille perustaa yhden harjoituksen "sateenvarjoksi", jonka alla harjoitustoiminta toteutetaan - tehtävänä tuottaa kaikille käynnissä oleville harjoituksille niiden tarvitsemat tuki- ja johtamispalvelut? Tällöin harjoitukseen käsketty henkilöstö olisi selkeästi johdettavissa ja maksuperusteetkin olisivat kunnossa. Ei tarvittaisi juurikaan lisää resursseja vaan tehokkaampaa harjoitussuunnittelua sekä ajatuk-sella laadittu harjoituskäsky.

Kapteeni Esa-Jaakko Hellman 42 v

- Kotipaikka Rovaniemi
- 1. Taistelunjohtajaoksen johtaja
- Lapin lennosta, Rovaniemi

Kotitoimimistosta

Teksti: Juha Susi Kuva: Jussi Karhila

Edellisessä Päälystöllehden numerossa toimme esille vinkkejä ja neuvoja, kuinka oman kotitoimimistonsa ergonomiaa ja työtapoja voi oikein parantaa. Artikkelin yhteydessä pyysimme lukijoilta kuvia heidän kotitoimimistoistaan.

Saaduista kuvista valikoitui Puolustusvoimissa palvelevan insinöörin **Jussi Karhila**n kotitoimimisto.

- Kun palvelusuran vuodet on tullut vietettyä luolatilissa, tuntuu etätöiden maisemakonttori hienolta.

Palkinnoksi hänelle lähtee tavarapalkinto.

Palautetta tulee meille lehden tekijöille satunnaisesti. Vastaamme saatuun palautteeseen ja tarvittaessa nostamme saatuja ideoita tulevien lehtien sisältösuunnitelmiin. Lähetä siis risut, ruusut ja juttutoiveet tuttuun tyyliin oheisen QR-linkin kautta. Linkin palautteeseen löydät myös liiton kotisivuilta näköislehden yhteydestä.

Katse eteen - päin!

Teksti: Antti Kymäläinen

Kuluneen sanonnan mukaan ennustaminen on vaikeaa - etenkin tulevaisuuden. Jotkut toiveikkaat ovat taas todenneet, että se, mitä ajattelemme tulevaisuudesta, vaikuttaa siihen, mitä teemme nyt ja se, mitä teemme nyt, vaikuttaa tulevaisuuteemme. Tämän ajattelman mukaan arpa kohtalon ei aina olisikaan arvaamaton vaan seurausta siitä, miten näemme tulevaisuutemme. Tämän päivän esitykset, selvitykset ja suunnitelmat saattavat hyvinkin toteutua. Aina lopputulos ei tietenkään ole kaikkien toiveiden mukainen. Joka tapauksessa - tulevaisuuteen nähdäksemme - kannattaa kristallipallon ohella kääntää katse kysymyksiin, joita parhaillaan pohditaan.

PUOLUSTUSVOIMIEN TYÖAIKALAKI.

Valtiovarainministeriön vuoden 2019 alkuvuolella asettaman työryhmän selvitys Puolustusvoimien työaikalain muutostarpeista valmistui myöhässä ja julkaistiin vielä myöhemmin. Työnantajan edustajat ja henkilöstöjärjestöt eivät päässeet asiasta yksimielisyyteen - siitä huolimatta, että lain muutostarpeet tunnustetaan jo eduskuntaa myöten. Työnantajapuoli käy välttämättömän ja väistämättömän uudistuksen osalta viivytystaistelua samaan aikaan, kun Pääliittoliitto ja Upseeriliitto ajavat lain säätämistä Akavan voimakkaalla tuella. Valistunut veikkaus on, että työaikalaki saadaan - tähdet ovat nyt sellaisessa asennossa.

PUOLUSTUSVOIMIEN MÄÄRÄRAHAT.

Tämän vuosikymmenen aikana toteutuvat ilmavoimien hävittäjä- ja merivoimien alushankkeet kasvattavat puolustusmenojä lähelle kansallista kipurajaa, joidenkin mielestä sen ylikin. Myös epävakaaasetta toimintaympäristö asettaa haasteita, joilla on kustannusvaikutuksia. Ja henkilöstöäkin tarvitaan lisää, muutoinkin kuin paikkaamaan puutteellista työaikasuojelua. Samaa aikaan valtion rahakirstun vartijat joutuvat miettimään, miten koronaepidemian seurauksena velkaantunut valtiontalous tasapainotetaan. Ikäviltä ratkaisuilta - säästämislä ja sopeuttamiselta - ei voitane välttyä Puolustusvoimissakaan.

ETÄTYÖ. Etätyön yleistymistä ei tarvitse enää ennustaa - se etenee entisestään jo päätetyn perusteella. Puolustusministeriön

linjauksen mukaan hallinnonalalla laajennetaan etätyön käyttöä. Etätyön on todettu vaikuttavan myönteisesti työn tekemiseen sekä työ- ja yksityiselämän yhteensovittamiseen. Käytäntö voi olla avuksi myös kustannusjähdistä. Etätyön ja sähköisen asiointin yleistymisen myötä valtiolla pohditaan nyt toimitilojen karsimista. Puolustusvoimat on tässäkin ollut edelläkävijä ja aloittanut tilojensa supistamisen jo muutama vuosi sitten. Työpaikka saa tulevaisuudessa uuden merkityksen.

ASEVELVOLLISUUS. Parlamentaarinen komitea selvittää parhaillaan yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä. Selvitykseen liittyen julkisuudessa on keskusteltu mm. kutsuntojen ulottamisesta naisikäluokkiin ja asepalveluksen rinnalle mahdollisesti luotavasta kansalaispalveluksesta. Komitean lähtökohtana on linjaus, joka mukaan yleistä asevelvollisuutta ylläpidetään sotilaallisen maanpuolustuksen tarpeisiin. Todennäköisin lopputulema on, että yleinen asevelvollisuus säilyy. Koulutettavien määrä kuitenkin supistuu, kun palvelukseen kelpaamattomien määrä kasvaa. Vastapainoksi naisia houkutellessa enemmän palvelukseen, tuskin kuitenkaan kutsuntojen kautta. Kansalaispalvelusta ei tule - sille ei ole tarvetta eikä resursseja.

PUOLUSTUSYHTEISTYÖ. Maanpuolustuksen kansainvälistyminen jatkuu. Syksyllä julkaistussa Suomen ilmasto- ja ihmisoikeuspoliittisessa selonteossa viitattiin muutamissa sivulauseissa myös turvallisuuspoliittisiin näkökulmiin. Turvallisuutta tuetaan vahvistamalla Euroopan unionin toimintakykyä, tiivistämällä pohjoismaista ja erityisesti Ruotsin kanssa tehtävää yhteistyötä, kehittämällä Nato-kumppanuutta ja hoitamalla kahdenvälisiä suhteita ja kumppanuuksia. Tänä vuonna Puolustusvoimat osallistuu 60 kansainväliseen harjoitukseen. Suomalaiset vierastavat edelleen Naton jäsenyyttä, mutta

yhteistyöhön sotilasliiton ja muiden kumppanien kanssa suhtaudumme myönteisesti.

KYBERHYPE. Kyber- ja hybridivaikuttamisen uhat kasvavat. Erityisesti Venäjän toiminta on entistä arvaamattomampaa ja häikäilemättömämpää. Hybridivaikuttamisella pyritään luomaan eripuraa, kaaosta ja sekaannusta kansalaisten keskuuteen. Viime vuosien kehitystä katsomalla emme välttämättä tarvitse tähän ulkopuolisia kiritäjiä. Osaamme ihan itsekseenkin haastaa riitaa toistemme kanssa.

LOPUKSI. Miten nämä kehityskulut ja ennusteet mahtavat toteutua? Tätä pohtiessa kannattaa pitää mielessä muusikkolegenda **Andy McCoy**n kuolematon hajatelma: "Sun täytyy varoo mitä sä haluat, koska sä voit saada sen."

Kuva: Seija Kymäläinen

suomalaisten silmissä erityisen luotettuun ammattikuntaan, joten uutisointi jostain poikkeavasta ja moitittavasta teosta kiinnostaa kansaa. Upseeri-nimen käyttö lisää mielenkiintoa ja dramatisoi klikkiotsikkoo. Tosiasia on, että kun ammattisotilaan törtöilystä uutisoidaan, lukijalle on aivan sama, mihin puolustusvoimien henkilöstöryhmään hän kuuluu. Kaikkien ammattisotilaiden ammatillinen maine on kansan silmissä hetken aikaa koetuksella joka tapauksessa. Kantahenkilökuntaan kuuluvan käyttäytymisen muodostaa kuvaa kansalaisille myös puolustusvoimien organisaatiosta. Törttöilytapauksissa virasto kokee hetkellisen imagotappion, vaikkakin kokonaisuutena organisaation maine pysyisi kutakuinkin samana. Näin kävi myös poliisiorganisaatiolle Helsingin huumepoliisin päällikön **Jari Aarnion** tapauksessa: skandaalista ja imagotappiosta huolimatta suomalaiset luottavat yhä poliisiin. Puolustusvoimienkin mainetta on viime vuosina koitellut Lemmenjoki-gate ja uutisoinnit alkoholihuuruista harjoituksista. Imagotappiosta huolimatta Puolustusvoimat on edelleen suomalaisten mielestä poliisin ohella maan luotettavimpia organisaatioita. Mainetta on kuitenkin pidettävä jatkuvasti yllä positiivisilla ja uskotavilla teoilla, joita kansalaiset viranomaisilta odottavat.

Usein puolustusvoimien päällystö muuttuu lehdistössä upseeristoksi ja törttöilytapauksissa kaikkia ammattisotilaita kutsutaan upseerin yleisnimityksellä.

Virkamiehen kuulemismenettelyssä luottamusmies on asian tuntija ja jäsenen avustaja

Teksti: Marko Jalkanen

Kun ammattisotilas syyllistyy vapaaajalla rikokseen, saattaa siitä seurata viraston virkamiesoikeudellisia toimenpiteitä, jotka pahimmillaan johtavat irtisanomiseen. Kyse ei ole kaksoisrangaistuksesta, eli yksilöä ei rangaista kahdesti samasta asiasta, koska virkamiesoikeudellinen seuraamus ei ole seurausta rikoksesta vaan virkavelvollisuuksien laiminlyönnistä.

Virastotöytäntäjällä on laaja harkintavaltta tehdä tapauskohtaista arviointia, onko virkasuhteen pysyvä irtisanominen asianmukaisin ratkaisuvaihtoehto verrattuna esimerkiksi kirjalliseen varoitukseen tai ammattisotilaan määräaikaiseen virantöytäntämituksesta erottamiseen. Myös virkasuhteen purku on työnantajan käytettävissä tilanteissa, joissa virkamies törkeästi rikkoo tai laiminlyö virkavelvollisuuksiaan.

Ennen virkamiesoikeudellisia toimenpiteitä virkamiehelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Kuuleminen on osaltaan asian selvittämistä ja sillä on merkitystä myöhemmin tehtävän päätöksen kannalta. Kuulemistilaisuuteen valmistautumiseen virkamiehelle on varattava riittävä aika, jona voidaan pitää minimissään viikon valmistautumisaikaa. Kuuleminen voidaan suorittaa kirjallisesti, mutta virkamiehen pyynnöstä kuuleminen on lähtökohtaisesti suoritettava suullisesti.

Viranomaisen on ennen päätöksen tekemistä ilmoitettava virkamiehelle mahdollisuudesta pyytää pääluottamusmiehen tai luottamusmiehen kuulemistä. Tieto kuulemismahdollisuudesta voidaan sisällyttää virkamiehen kuulemistä koskevaan kutsuun tai se voidaan ilmoittaa myöhemmin, esimerkiksi vasta virkamiehen kuulemistilaisuudessa. Luottamusmiehen lausumassa on kyse hallintolain mukaisesta selvityksestä, joka saattaa vaikuttaa asian

ratkaisuun. Näin ollen virkamiestä on kuultava myös luottamusmiehen lausumasta.

Mikäli viranomais hankkii luottamusmiehen lausuman virkamiehen kuulemisen jälkeen, virkamiestä on tällöin lähtökohtaisesti kuultava uudestaan luottamusmiehen lausuman johdosta. Luottamusmiehen kuulemisella pyritään suojaamaan virkamiehen asema virkamiesoikeudellisissa prosesseissa. Luottamusmies voi toimia virkamiehen avustajana kuulemistilanteissa, mutta luottamusmiehen kuuleminen ei korvaa virkamiehen henkilökohtaista kuulemistä.

On yleistä, että virkamies ei ymmärrä, mitä virkamieslain mukainen kuuleminen tarkoittaa eikä siten osaa tuoda omia näkökantojaan oikeassa valossa esiin. Luottamusmiehen tehtävänä on avustaa jäsentä kuulemistilaisuuteen valmistautumisessa sekä kuulemistekstin laadinnassa. Hän voi esittää työnantajalle myös oman arvionsa kuulemisen kohteena olevan teon merkityksestä virkavelvollisuuksien ja virka-aseman kannalta: mitkä ovat olleet aidosti teon haitalliset vaikutukset viraston toiminnalle tai luottamukselle puolustusvoimien toimintaa kohtaan? Luottamusmies voi asettaa harkittavat virkamiesoikeudelliset seuraamukset oikeaan kontekstiin tuomalla työnantajan tietoon aiempia seuraamuskäytänteitä ja -skaalaa. Virkamiesoikeudellinen seuraamus on aina harkinnanvarainen, joten viraston sisäisissä käytänteissä on ollut vaihtelua.

Luottamusmies ei ole asianajaja eikä hän esimerkiksi kuulustele todistajia tai arvioi ja kyseenalaista näyttöön tai tuomion perusteisiin liittyviä kysymyksiä kuten rikosoikeudenkäynnissä asianajajat tekevät. Luottamusmiehen tehtävänä on ennen kaikkea tukea jäsentä ja valvoa hänen virkamiesoikeudellisen prosessinsa oikeudellisuutta.

Viikkoliikunta etätyössä

Teksti: Marko Jalkanen

Kentällä on esiintynyt epäselvyyttä, onko fyysisen toimintakyvyn kehittämiseen ja ylläpitämiseen tarkoitettu viikkoliikunta mahdollista etätöytäntä aikana. Jotkut ovat evänneet virkamiehen viikkoliikuntamahdollisuuden perustellen päätöstään siten, että tapaturmaturva ei ulottuisi etätöytäntöön. Lähtökohtaisesti työnantajan vakuutustur-

va on suppeampi etätöytäntässä. Kun virkamies tekee etätöytäntä asunnossaan tai muualla kuin puolustusvoimien järjestämässä tiloissa, kattaa vakuutusturva vain työssä sattuneen tapaturman, joka on sattunut työnteon yhteydessä.

Pääesikunnan laatimien normien mukaan viikkoliikunta voidaan toteuttaa omatoimisesti tai käsketyllä tavalla kootusti. Viik-

koliikunta on mahdollista myös etätöytäntässä, mutta siitä on oltava tapauskohtainen dokumentointi työtapaturmaan liittyvän vakuutusturvan varmistamiseksi.

Toisin sanoen etäpäivään suunnitellusta viikkoliikunnasta on sovittava esimiehen kanssa tapauskohtaisesti ja etukäteen kirjallisesti, jotta liikunta voidaan katsoa kuuluneeksi osaksi virkatehtäviä.

Virastoeräneuvottelut hyvässä vauhdissa

Teksti: Jukka Mäkinen Kaavio: Rajavartiolaitos Kuva: Simo Nummi

Vuoden 2021 virastoerä on suuruudeltaan 1,0 % ja se toteutetaan 1.5. lukien. Neuvottelutoiminta Rajavartiolaikossa on käynnistynyt jo viime vuoden puolella. COVID-tilanteesta johtuen neuvotteluja on hyvin poikkeuksellisesti käyty pääosin etäyhteyksillä. Tämä tuo normaaliin neuvottelutoimintaan oman haasteensa puolin ja toisin. Osapuolten neuvottelutavoitteet on toimitettu työnantajalle ja järjestöille marraskuun alkupuolella, ja niistä on käyty tarkentavat keskustelut ja tarkastelut. Työnantajan 1. tarjous virastoerän toteuttamisesta on toimitettu järjestöille 17.12. Paketti on perinteisesti hyvin mitattava, ja käytännössä ainoat sopimukset, joihin ei ole työnantajan puolelta esitetty muutoksia, ovat luottamusmiessopimus, yhteistoimintasopimus sekä muutto- ja siirtokustannusten korvaamista koskeva sopimus. 1. tarjoukseen henkilöstöjärjestöt ovat toimittaneet omat vastauksensa pyydetysti 8.1. aamupäivällä. Kyseinen tarjous ei johtanut sellaisenaan neuvottelutuloksen saavuttamiseen, ja työnantaja on toimittanut

nut järjestöjen antamien vastausten ja käytyjen keskustelun perusteella 2. tarjouksen 27.1. ja samana päivänä on jatkettu neuvotteluja. 2. tarjoukseen henkilöstöjärjestöt ovat antaneet kirjalliset vastauksensa 2.2. klo 12 mennessä. Neuvotteluja on tämän jälkeen jatkettu erikseen sovitussa aikataulussa. Neuvottelutulos on saavutettava 15.3. mennessä tai muuten edessä on ns. perälautaratkaisu, jolloin 1,0 %:n korotus menisi suoraan palkkataulukoihin.

Keskijohdon viivapäivistä on saatu ohjeistus

Joulukuun kehittämisryhmässä keskusteltiin keskijohtoon (virastotyötä tekevä, jonka vaatavuusluokka on 25,5–27,5) kuuluvien työaikamerkinnoista Kiekussa. Keskijohdon osalta on herättänyt epäselvyyttä, miten esimiehen määräämät lisätyöt tulisi merkitä Kiekuun, jotta niitä ei häviäisi toteumasta. Työaikasopimuksen 23 §:n mukaisesti keskijohtoon kuuluvalla annetaan sopimuksen 3 §:n (Säännöllinen työaika) ja 4 §:n (Arkipyhien ja eräiden muiden päivien vaikutus työaikaan) mukaisen

säännöllisen työajan ylittävältä ajalta korvauksena vastaava korottamaton vapaa-aika tai rahakorvaus. Virastotyössä normaali vuorokoodi on TY, joka on työaikana 8–11 ja 12–16.15. Kieku on määritelty siten, että edellä mainittuna aikana esimiehen määräämä lisätyö ei mene keskijohdon lisätyöpankkiin, koska se tulkitaan säännölliseksi työajaksi, vaikka säännöllinen työaika olisi jo täynnä ja tuntien pitäisi näin ollen siirtyä lisätyöpankkiin. Tämä on aiheuttanut hyvin paljon ihmettelyä, koska Kieku antaa ihan normaalisti merkitä säännöllisen työn esimiehen määräämäksi lisätyöksi, mutta se ei kuitenkaan näy missään.

Hallintoyksiköiden ajanhallinnan vastuuhenkilöt voivat merkitä Kiekun vuorosunnitelmaan niin sanotun viivapäivän, joka on lähtökohtaisesti vapaapäivä. Mikäli virkamiehen on esimiehen käskemänä tarvetta työskennellä suunniteltuna vapaapäivänä, silloin kaikki sen päivän aikana tehty työ on mahdollista saada menemään asianmukaisesti keskijohdon lisätyöpankkiin. Nämä kaikki tunnit tulee Kiekussa virkamiehen eritellä syykoodilla 110 Esimiehen mää-

Työaikasunnitelma: RVLE/KESKJOHTO - 00 Kokoaikaiset (1.1.2021 - >)

	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	Tunnit
	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su	
Suunnit. vuoro:	TY	TY	TY	TY	TY	-	-	TY	TY	TY	TY	TY	-	-	TY	TY	TY	TY	-	-	-	108:45
Suunnit. tunnit:	07:15	07:15	07:15	07:15	07:15	00:00	00:00	07:15	07:15	07:15	07:15	07:15	00:00	00:00	07:15	07:15	07:15	07:15	00:00	00:00	00:00	108:45
Syötetyt tunnit:	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00
Lasketut tunnit:	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00
Saldomuutos:																						00:00

Jakso

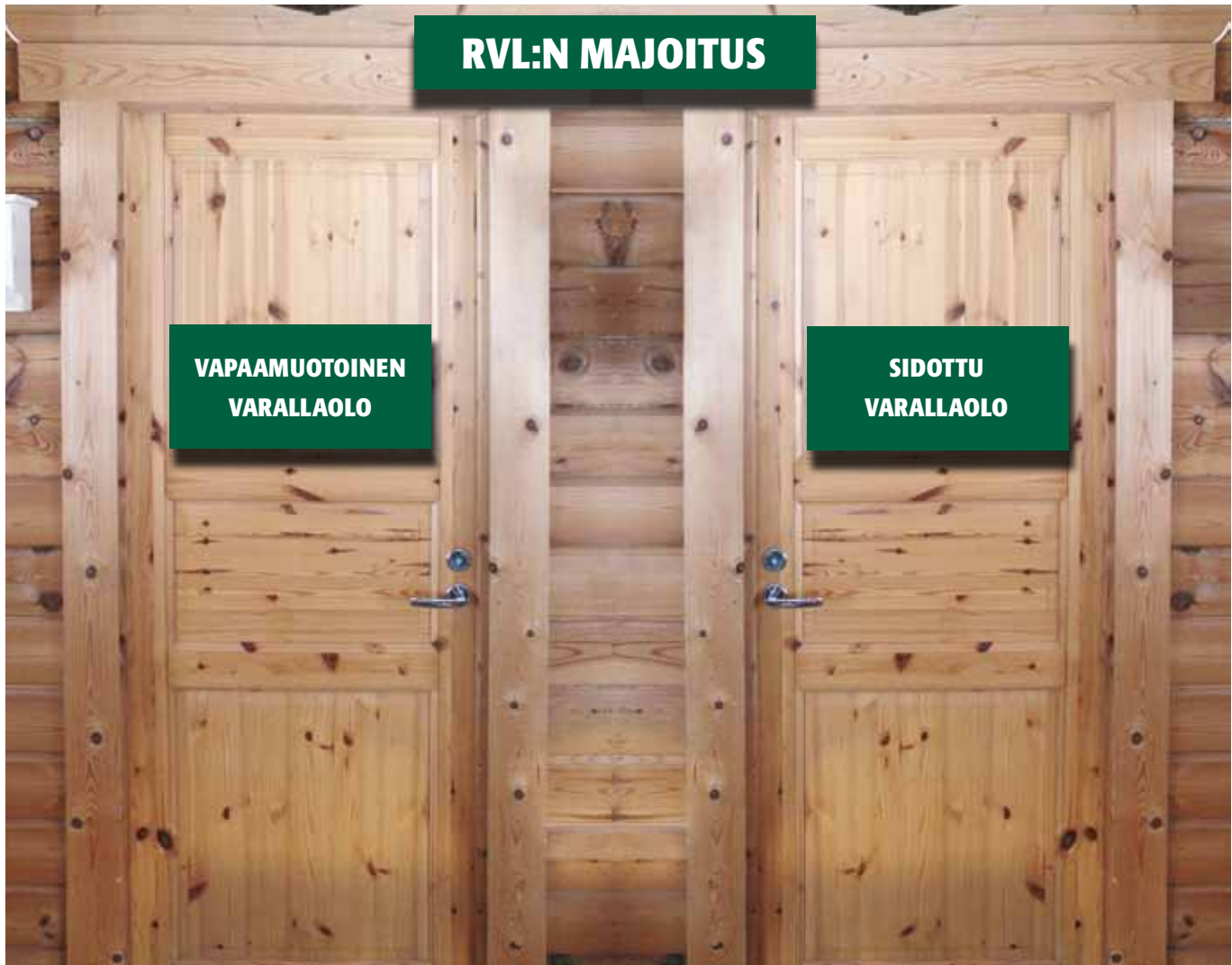

Päivä

<< 03 (8.2.2021 - 28.2.2021) >>

Laske jakso

Mikäli esim. jakson viimeisenä päivänä on tarvetta tehdä esimiehen käskystä keskijohdon lisätyötä ja säännöllinen työaika on jo jakson aikana tehty, kyseiselle päivälle voi ajanhallinnan vastuuhenkilö pyynnöstä laittaa suunnitellun vuoron sijasta viivapäivän.

raamä lisätyö. Jos kuitenkin suunniteltu ja esimiehen kanssa sovittu vapaapäivä tulee pidettyä normaalisti, silloin viivapäivän merkkäminen ei ole tarpeellista, koska kyseiselle päivälle ei leimata tai eritellä työaikaa. Työnantaja on ohjeistanut tämän asian sähköpostilla joulukuun kehittämisryhmän jälkeen kaikille keskiöjohtoon kuuluville ja heidän esimiehilleen. Siltä osin tämä asia pitäisi nyt olla kunnossa ja kaikille keskiöjohtoon kuuluville selvää.

Linjaus virkamatkojen varallaoloista hämmäntää

Joulukuun ja tammikuun kehittämisryhmissä on käsitelty virkamatkojen aikana määrättäviä varallaoloja ja niiden määräytymisperusteita. Työnantaja lähtee omassa tulkinnassaan siitä, että virkamatkan aikana työnantajan tarjoama majoitus (esim. hotelli, vartioasema, laivueen tukikohta) tulkitaan ikään kuin toiseksi kodiksi ja saapumisvelvoite lasketaan tarjotusta majoituksesta. Eli käytännössä tämä työnantajan linjaus tarkoittaa sitä, että virkamatkoilla on paljon kevyemmät perusteet sille, milloin virkamies voidaan määrätä operatiiviseen tarpeeseen perustuen vapaamuotoiseen varallaoloon. Rajavartiolaitoksen työaika-

sopimuksen 6.1 §:n (Vapaamuotoinen varallaolo) soveltamisohjeessa todetaan, että Virkamiestä ei määrätä vapaamuotoiseen varallaoloon, jos hän työmatkan pituuden vuoksi ei voi saapua asunnoltaan tunnin kuluessa virkapaikalle tai muulle erikseen määrättylle työn suorittamispaikalle. Työnantaja tulkitsee tätä soveltamisohjeen kohtaa siten, että tämä ei koske virkamatkoja millään tavalla, koska työaikasopimuksen 2 §:n soveltamisohjeessa todetaan, että Asunnon ja virkapaikan välinen matka on työmatka.

Työaikasopimus ei suoraan käsittele virkamatkojen aikana määrättäviä varallaoloja. Vuosien mittaan on varsinaisen virkapaikan osalta käsitelty varallaolojen määräytymisperusteita niin työtuomioistuimessa kuin paikallisneuvotteluissa. Niistä on saatavissa ennakkotapauksien malleja, mutta tiedossa olevista tapauksista yksikään ei käsittele suoraan tätä nyt tullutta linjausta. Tämä annettu linjaus aiheuttaa tällä hetkellä varsin erikoisia tilanteita ja herättää kysymyksiä myös virkamiesten eriarvoisesta asemasta sen perusteella, ovatko he operatiiviseen tarpeeseen perustuen määrättyä varallaolossa normaalisti virkapaikkaansa nähden vai ovatko varalla vir-

kamatkalla. Esimerkkinä voisi käyttää tapausta, jossa kaksi virkamiestä asuu samalla paikkakunnalla ja molemmilla on matkaa omille virkapaikoilleen yli tunti. Jos heidät määrätään varallaoloon siten, että heidän on saavuttava kotoaan viimeistään tunnin kuluessa virkapaikalle, heidät on määrättävä sidottuun varallaoloon, koska he eivät ehdi kotoaan tunnin kuluessa virkapaikalle. Jos toinen virkamiehistä käsketään virkamatkalle esimerkkitapauksen toisen virkamiehen virkapaikalle ja hänet määrätään varallaoloon, virkamatkalla olevan varallaolo voikin olla vapaamuotoinen, vaikka nämä kaksi virkamiestä majoittuisivat samoissa yhteismajoitustiloissa ja vierekkäisissä huoneissa. Jatkotoimenpiteet ovat Päälystöliitossa harkinnassa.

Irtisanoutuneen sotilaan paluu sotilasvirkaan ja sen vaikutukset sotilas-eläkkeeseen

Teksti ja taulukko: Jaakko Levä

Kentällä on ollut epäselvyyttä siitä, miten valtion sotilasvirasta irtisanoutuminen vaikuttaa sotilas-eläkkeeseen, jos henkilö palaa myöhemmin takaisin sotilasvirkaan. Sotilasvirassa jo palvellut virkamies voi kuitenkin säilyttää sotilas-eläkeoikeuden irtisanoutuessaan sotilasvirasta ja siirtyessään valtion toiseen virkaan. Irtisanoutumisen jälkeen voi sotilas-eläkeoikeuden kuitenkin saavuttaa uudelleen, mikäli henkilö pääsee työnantajan suostumuksella riittävän ajoissa takaisin sotilasvirkaan. Tärkeää on myös se, millaisen työnantajan palveluksessa henkilö työskentelee tuon väliajan. Onko kyseessä valtion virka- tai työsuhte, vai onko työnantajana kunta tai yksityinen sektori? Jos työnantajana on ollut valtio ja henkilö palaa takaisin sotilasvirkaan ennen sotilaan alimman vanhuuseläkeiän saavuttamista, saa hän alimmassa vanhuuseläke-

iässään sotilas-eläkkeen ja myös eläkkeen, jonka hän on ansainnut työskennellessään valtion muussa tehtävässä. Edellytyksenä on kuitenkin, että sotilas-eläkkeen loppukarenssiehdot täyttyvät. Mikäli kyseessä on kunta tai yksityinen työnantaja, hänellä on mahdollisuus saada vain sotilas-eläke syntymävuoden mukaisessa sotilaan alimmassa vanhuuseläkeiässä. Muun työnantajan palveluksessa ansaittu eläke on mahdollista saada vasta oman ikäluokan syntymävuoden mukaisessa alimmassa vanhuuseläkeiässä. <https://www.tyoelake.fi> -sivustolta voit tarkistaa oman ikäluokkasi syntymävuoden mukaisen vanhuuseläkeikäarvion. Varsinainen eläkkeen laskenta muodostuu kahdesta eri tekijästä. Siihen vaikuttavat sotilasvirassa ansaittu sotilas-eläke ja valtion muusta virasta tai työstä ansaittu eläke. Nämä molemmat eläkkeet myönnetään hakemuksesta samaan aikaan, kun henki-

lö jää syntymävuoden mukaisessa sotilaan alimmassa vanhuuseläkeiässä eläkkeelle sotilasvirasta. Kevan sotilas-eläkeoppaassa sivulla 12 on mainittu tästä asiasta seuraavasti: "Sotilas-eläkkeen yhteydessä myönnetään kaikki valtion työstä sekä palkattomilta ajoilta (esim. isyys- ja vanhempainrahakaudet sekä vuorotteluvapaa) kertyneet eläkkeet. Muita työeläkkeitä voi hakea alkamaan aikaisintaan syntymävuoden mukaan määräytyvässä alimmassa vanhuuseläkeiässä". Tässä ilmaisulla "muita työeläkkeitä" viitataan siihen, että työnantajana on ollut jokin muu kuin valtio. Epäselvyyksien välttämiseksi kannattaa aina olla hyvissä ajoin yhteydessä Kevan asiakaspalveluun joko puhelimitse tai Omat eläketietosi -palvelun kautta. Kevan asiantuntijoilta saa viimeisimmät tiedot ja tarkemman ohjauksen siitä, mihin on oikeutettu ja mitä mahdollisesti vielä vaaditaan lisää.

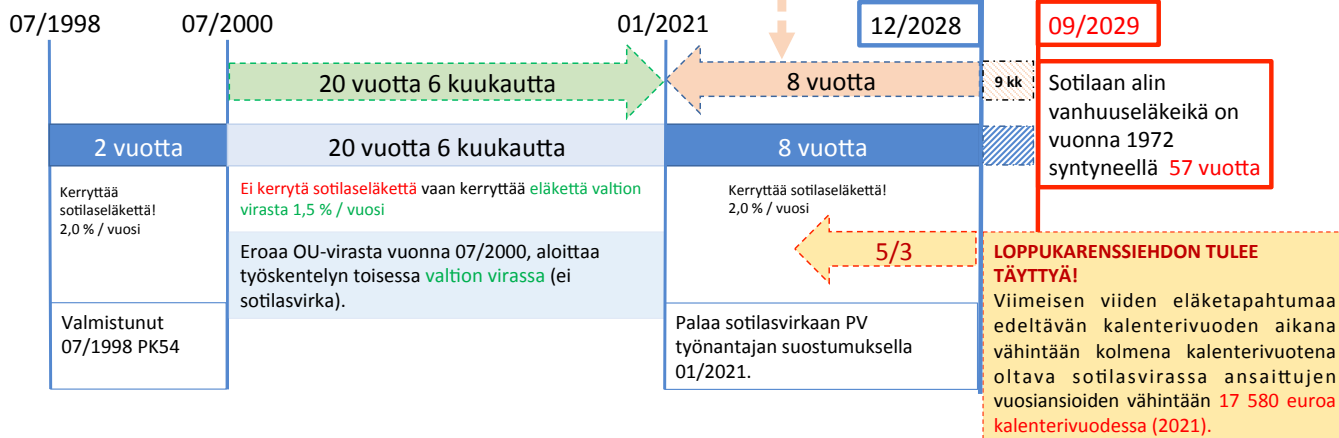
Sotilas-eläkkeen yhteydessä myönnetään kaikki valtion työstä sekä palkattomilta ajoilta (esim. isyys- ja vanhempainrahakaudet sekä vuorotteluvapaa) kertyneet eläkkeet.

Muita työeläkkeitä voi hakea alkamaan aikaisintaan syntymävuoden mukaan määräytyvässä alimmassa vanhuuseläkeiässä.

65 v 11 kk
(ETK arvio)

OU syntynyt 09/1972
(uusi sotilas)

Eläke lasketaan loppupalkan ja vuosiansioiden perusteella. Vuosiansioista lasketaan eläketapahtumaa eli eläkkeen saamisedellytysten täyttymistä edeltävän enintään 10 viimeisen kalenterivuoden eläkekertymä, josta sotilas-eläkkeen euromäärään lasketaan tässä tapauksessa vain nuo 8 kalenterivuotta. Lisäksi vuosiansioiden perusteella määritetään loppupalkka. Loppupalkkaa käytetään vapaakirja-ajan eläkkeen, eläketapahtumavuoden eläkkeen ja eläkkeen enimmäismäärän laskemiseen. Vuosiansioista vähennetään työntekijän työeläkevakuutusmaksu.

Vaikutukset uudelle sotilaalle

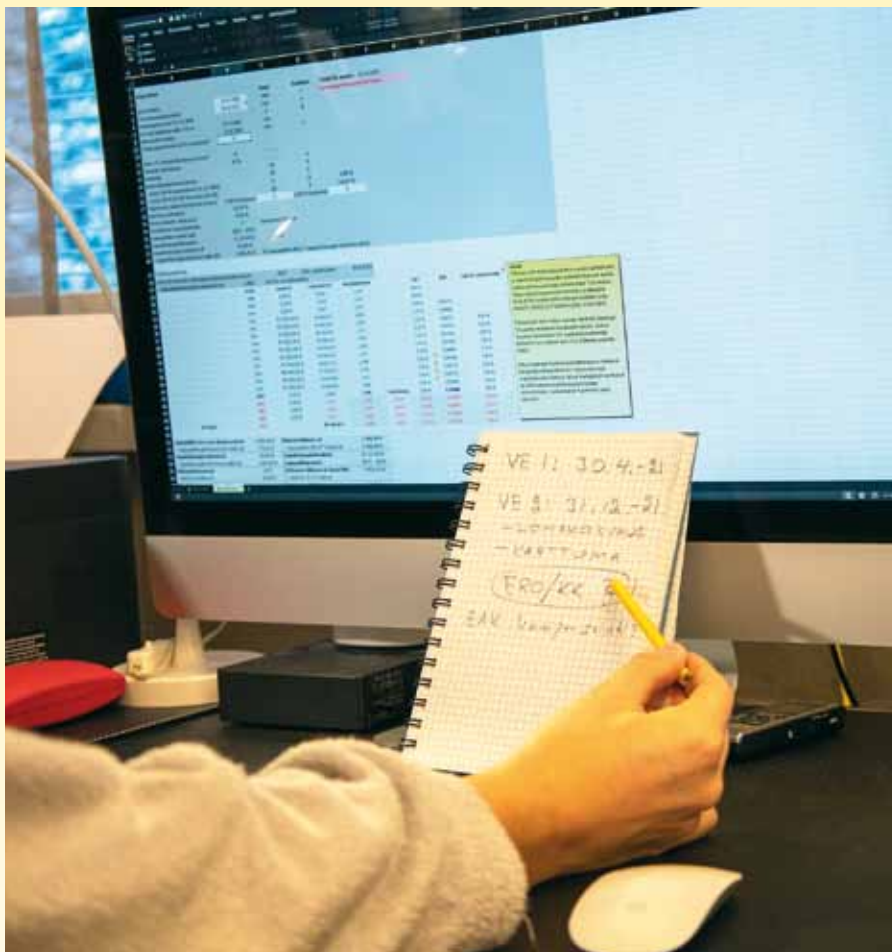
Otetaan esimerkkinä vuonna 1972 syyskuussa syntynyt uusi sotilas. Hän valmistuu sotilasvirkaan kesällä 1998 peruskurssilta 54. Hänelle tarjoutuu kuitenkin jo kahden virkavuoden jälkeen kesällä 2000 asian-
tuntijuuden myötä töitä toisesta valtion virastosta, johon hän siirtyykin työskentelemään irtisanoutumalla Puolustusvoimien sotilasvirasta. Hän työskentelee tuossa virastossa aina vuoden 2020 joulukuun loppuun asti, ja vuoden 2021 tammikuussa hänet palkataan Puolustusvoimien sotilasvirkaan takaisin Puolustusvoimien suostumuksella ja tarpeesta sekä hänellä jo olevan asiantuntijuuden vuoksi.

Hänellä on mahdollisuus jäädä sotilaseläkkeelle sotilaan alimmassa vanhuuseläkeiässä syntymävuoden mukaan 57-vuotiaana lokakuun alusta 2029, mikäli hänellä täyttyy loppukarenssiehto vuoden 2028 loppuun mennessä. Loppukarenssiehdossa hänellä tulee olla eläkkeen saamisedellytysten täyttymistä edeltävän viiden kalenterivuoden aikana vähintään kolmena kalenterivuotena sotilasvirassa ansaittua vuosiansiota 17 580 euroa kalenterivuodessa (vuoden 2021 tasossa). Hänen jäädessään sotilaan alimmassa vanhuuseläkeiässä reserviin, myönnetään hänelle sotilaseläkkeen yhteydessä kaikki valtion työstä kertyneet eläkkeet. Sotilaseläke lasketaan loppupalkan ja vuosiansioiden perusteella. Vuosiansioista lasketaan eläketapahtumaa eli eläkkeen saamisedellytysten täyttymistä edeltävän enintään 10 viimeisen vuoden eläkekertymä, josta sotilaseläkkeen euromäärään lasketaan tässä tapauksessa vain nuo 8 vuotta (oheinen kaavio). Lisäksi vuosiansioiden perusteella määritetään loppupalkka. Loppupalkkaa käytetään vapaakirja-ajan eläkkeen, eläketapahtumavuoden eläkkeen ja eläkkeen enimmäismäärän laskemiseen. Vuosiansioista vähennetään työntekijän työeläkevaikutusmaksu. Muusta valtion virasta hänen eläkkeensä kertyy 1,5 %/vuosi, joten on itsestään selvää, että kannattaisi olla tuokin aika sotilasvirassa ja kerryttää eläkettä 2,0 %/vuosi eläkekertymän kannalta.

Mikäli hänen työnantajansa on ollut jokin muu kuin valtio ennen paluuta sotilasvirkaan, voi hän hakea nämä eläkkeet alkamaan aikaisintaan oman ikäluokkansa syntymävuoden mukaan määräytyvässä alimmassa vanhuuseläkeiässä (vuonna 1972 syntyneillä alin vanhuuseläkeikä on Eläketurvakeskuksen arvion mukaan 65 vuotta ja 11 kuukautta).

Vaikutukset vanhalle sotilaalle

Vanhalle sotilaalle sotilaspalveluksen yhdenjaksoisuuden katkeaminen tarkoittaa

Juha Susi

sit, että hänestä tulee uusi sotilas ja hänen sotilaseläkeoikeutensa täyttyy vasta sotilaan alimmassa vanhuuseläkeiässä, mikä on esimerkiksi vuonna 1969 syntyneellä sotilaalla 56 vuotta 9 kuukautta. Sotilaseläkkeen muodostumisesta pätee tällöin edellä kuvatut uutta sotilasta koskevat menettelytavat.

Päällystöliiton eläkelaskuri päivittyi 2021-versioon

Päällystöliiton nettisivujen jäsenosiosta edelleen löytyvä eläkelaskuri on päivitetty vuoden 2021 versioon. Mikä siinä sitten on muuttunut? Käytännössä laskuriin on päivitetty vuoden 2021 vahvistetut kertoimet sekä Eläketurvakeskuksen laatimat ennustekertoimet vuosille 2022–2024.

Laskuri antaa saadun palautteen perusteella melko tarkan arvion eläkkeen tasosta, mikäli käytettävät kertoimet ovat vahvistettuja ja käyttäjä on syöttänyt omat tietonsa oikein. Nykyisellä laskurilla edellytetään eläköitymistä viimeistään 30.11.2021 mennessä ja tuolloin tulee valita etusivulta kertoimeksi 2021 valinta. Vuoden 2021 joulukuussa tai sen jälkeen tapahtuviin eläköitymisiin tulee käyttää laskurissa arvio-kertoimia, ja siihen on etusivulla valittavana kolme vaihtoehtoa (ETK, Vakio ja Oma).

Nämä valinnat tarkoittavat sitä, että mikäli valinta on ETK, käyttää laskuri ETK:n vuosittain julkaisemia ennusteita elinaikakertoimista ja palkkakertoimista. Luvut ovat arvioita tulevien vuosien osalta. Mikäli valitsee vakiokertoimet, ei laskurissa huomioida tulevien vuosien osalta kertoimen nousuja ja laskuja. Jos valinta on omat kertoimet, saa käyttäjä seuraavalla välilehdellä asettaa haluamansa kertoimet. Tuossa valinnassa kannattaa huomioida se, että käyttäjän tulee tuolloin itse syöttää kertoimet (palkkakerroin, työeläkemaksut ja elinaikakerroin) laskurin harmaille alueille. Pienet heitot laskurin antamassa tuloksessa voivat johtua siitä, että kertymien laskennassa käytetään eri ajanjaksoilla erilaista tapaa laskea kertymää, esim. ajanjaksolla 1.1.2005–31.12.2013 kertymäprosentti muodostuu 1/180 % päivässä, kun taas 1.1.2014 alkaen kertyy 2,0 % vuodessa.

Huomioithan, että laskurin antama arvio ei ole tae tulevasta eläkkeestäsi. Sen tasoa määrittelee aina Keva. Laskuri on luotu antamaan käyttäjälle apua vertailussa, miten eläketapahtuma tulisi ajoittaa ja miten mahdollisesti lomakorvaukset vaikuttavat eläkkeeseen. Käyttäjä käyttää aina laskuria omalla vastuulla ratkaisujensa tukena.

Voiko sotilas asettua kunnallisvaaliehdokkaaksi?

Teksti ja kuva: Marko Jalkanen

Tänä keväänä Suomessa käydään kuntavaalit, joilla valitaan valtuutetut kunnanvaltuustoihin. Valtuustot on neljän vuoden välein kunnan asukkaiden vaaleilla valitsema ja kunnassa ylintä päätösvaltaa käyttävä elin, jossa päätetään asunpaikkakunnan ja sen asukkaiden monista arkeen vaikuttavista asioista. Jokaisella äänioikeutetulla on oikeus osal-

listua tähän toimintaan ja asettua omassa kotikunnassaan ehdokkaaksi. Ehdolle astuminen on perusoikeus, ja se kuuluu myös sotilaille, vaikkakin ammattisotilaiden poliittisia oikeuksia on rajoitettu lailla.

Rikoslaki kieltää palveluksessa olevaa ammattisotilasta liittymästä jäseneksi puolueeseen tai puoluepoliittista toimintaa

harjoittavaan tai sitä selvästi tukevaan yhdistykseen. Samoin laki kriminalisoi jättämisen eroamatta tällaisesta puolueesta tai yhdistyksestä. Lainsäätäjät pitävät puolustusvoimien puoluepoliittista sitouttamattomuutta tärkeänä. Muussa tapauksessa saattaisi syntyä epäilyksiä käskyvallan käytön objektiivisuudesta esimerkiksi määrätessä henkilöitä vaarallisiin tehtäviin. Puoluejäsenyyden salliminen saattaisi myös vaarantaa virkanimitysten puolueettomuuden tai vähintäänkin herättää sotilasorganisaation hierarkkisessa yhteisössä epäilyksiä puolueettomuuden vaarantumisesta. Rajoitteilla halutaankin turvata sotilasvirassa olevien riippumattomuus. Puolustusvoimien lakisääteisiin tehtäviin kuuluu turvata valtiojohdon toimintavapaus, olipa poliittisen vallan kahvassa kiinni mikä puolue tahansa. Ammattisotilaiden edellytetään olevan kansansa palvelijoita ja puolustavan koko kansan elinmahdollisuuksia sekä perusoikeuksia puoluekantaan katsomatta. Puoluepolitiikassa ja valtiollisessa päätöksenteossa toiminta saattaisi ajautua siihen, että siinä ajettaisiin vain tietyn ryhmän asioita.

Sotilasvirassa olevaa henkilöä ei voida valita kansanedustajaksi eikä Euroopan parlamentin jäseneksi. Ehdokkaana näissäkin vaaleissa voi tinki olla, mutta valituksi tullessaan henkilön on erottava virastaan. Sen sijaan kunnallispolitiikkaan osallistumista ei ole rajoitettu. Ammattisotilas voikin halutessaan olla kunnallisvaaleissa ehdokkaana ja tullessaan valituksi valtuustoon osallistua aktiivisesti oman kuntansa politiikkaan ja päätöksentekoon, kunhan sen tekee sitoutumattomana. Toisin sanoen virassa olevan sotilaan kunnallispoliittiselle toiminnalle ei ole esteitä, mutta niin tässä toiminnassa kuin myös vaalimainonnassa sotilaspuvun käyttö on kuitenkin kielletty.

Suomessa ylimpänä vaaliviranomaisena toimii oikeusministeriö, jolla on yleisvastuu vaalien toimittamisesta. Se valvoo myös ehdolle asettuneiden vaalikelpoisuutta ja muutakin vaaleihin liittyvää toimintaa.

Vuosi vaihtui koronasta huolimatta

Ohi on lähesty

Toukokuussa tulee itselleni yli 13 vuotta työskentelyä liiton toimihenkilönä. Järjestöpäällikön tehtävässä olen päässyt syvälle liiton ja keskusjärjestöjen keskeisiin toimintoihin verrattuna siihen, kun toimin liiton paikallisyhdistyksen eri tehtävissä. Olen ilmoittanut liiton hallitukselle, että jään oikeasti eläkkeelle kesäkuun lopussa. Toisaalla tässä lehdessä on mietteitäni ja kokemuksia järjestöpäällikön tehtävistä sekä palvelukseenhakuilmoitus. Toivottavasti niistä selviää tehtävän sisältö, ja aikaahan on niin, että mahdollinen hakeminen tehtävään saa riittävästi muhia tehtävästä kiinnostuneiden mielessä. Pitämättömien ja lomanmääräytymisvuoden lomapäivien johdosta vuoden 2021 kevät on osaltani hyvin rikkonainen. Tämän lehden ilmestymispäivänä on jäljellä 44 työssäolopäivää.

Puheenjohtajapäivät ja huomionosoitukset

Liiton vuoden 2021 puheenjohtajapäivät on suunniteltu järjestettävän perinteisesti 26.-28.4. mikäli korotilanne sen sallii. Ilmoittautuminen on käynnissä ja se päättyy 26.3. Ilmoittautuminen tapahtuu liiton jäsensivuilla välilehdellä koulutus/puheenjohtajapäivät. Päivillä julkistetaan Vuoden toimihenkilö ja Vuoden urheiluteko, joten yhdistyksiä pyydetään tekemään esityksiä huomionosoituksen kohteista 19.3. mennessä. Hallitukselle tehtävät esitykset voi lähettää liiton toimistolle kirjallisena tai sähköpostilla.

Perusteet Vuoden 2021 toimihenkilön valitsemiseksi ovat seuraavat:

- Valittavan henkilön tulee olla liiton jäsen tai sen työntekijä.
- Valinta pyritään ensisijaisesti kohdistamaan toimijaan, joka on toiminnallaan merkittäväällä tavalla vaikuttanut liiton jäsenistön edunvalvontaan, asemaan tai hyvinvointiin.

Vuoden urheiluteon valintakriteereitä vuoden 2020 osalta ovat

- vuoden aikana tehty liikuntaan aktivoiva toiminta tai
- hyvä urheilusuoritus.

Kumpikin huomio-osoituksen saa ja palkitaan kunniakirjalla, stipendillä ja viikon käyttöoikeudella valitsemaansa liiton lomakohteeseen.

Ritarikuntien kunniamerkkejä liitto voi esittää jäsenilleen puolustusministeriön kautta. Käytännössä menettely etenee siten, että jäsenyhdistys täyttää kunniamerkkiehdotuslomakkeen ja lähettää sen liiton toimistolle 28.2. mennessä. Liiton hallitus käsittelee tehdyt esitykset ja lähettää hyväksymänsä edelleen puolustusministeriöön. Liiton toimisto ei täydennä ehdotuslomakkeita, vaan niiden tulee olla tarkasti täytettyjä ja ehdotukset on perusteltava. Liitto ei lähetä puutteellisesti täytettyjä ehdotuksia eteenpäin. Kunniamerkkiehdotusten allekirjoittajana on siis liitto. Puolustusministeriöllä on tietty kiintiö kunniamerkkejä, joita se voi esittää ritarikunnille, joten vaikka liitto esittäisikin kunniamerkkiä, ei ehdotus välttämättä etene ritarikuntien käsittelyyn.

Ajankohtaista

Liiton lomakohteiden (ei Helsinki) lomajakson 1.5.–31.8. varaukset kohteiden jakoa ja mahdollista arvontaa varten on lähetettävä 28.2. mennessä. Jäsenmaksupalautukset yhdistyksille ajanjaksolta 1.7.–31.12.2020 maksetaan tileille 28.2. Liiton toimisto palvelee myös korona-aikana joko puhelimitse tai sähköpostin välityksellä. Työajan liukuman takia parhaiten saat yhteyden kello 9–15 (040 301 9290, toimisto@paallystoliitto.fi).

LAKIASIAINNEUVONTA

Asianajotoimisto Lindell
(02) 251 1004

toimisto@asianajotoimistolindell.fi
Ota yhteys liiton toimistoon ennen oikeusavun pyytämistä.

Kuva: Roosa Penttinen

HUOM! Vuoden 2022 Päälystökalendarin postitetaan vain niille jäsenille, jotka ovat sen tilanneet. Jos tilasit kuluvan vuoden (2021) Päälystökalendarin eAsionnin kautta, niin tilauksesi on voimassa myös vuodelle 2022. Muutoin tilaaminen tapahtuu liiton jäsensivujen ja sieltä eAsionnin kautta kohdasta jäsenpalvelut. Palvelussa voit myös tarkistaa kalenteritilauksesi voimassaolon. Muokkauksen jälkeen muista tallentaa muutos. Jos sinulla ei ole nettiyhteyttä tai et pääse jostain syystä jäsensivuille, voit tilata kalenterin myös soittamalla toimistolle. Tilaukset tulee tehdä juhannukseen mennessä.

Työkyvyn ylläpitoon panostetaan

Teksti: Juha Susi Kaavio: Keva Kuva: Inka Jousmaa

Kapteeniluutnantti Mika Gerasimoffilla on käytössään laaja keinovalikoima tukitoimiin. Tavoitteena on saada yksilön työkyky palautettua ja saada hänet jatkamaan omassa tehtävässään.

Kaveria ei jätetä -periaate toteutuu nykypäivänkin Puolustusvoimissa. Hyvistä työilmapiirikyselyiden tuloksista huolimatta on aina yksittäisiä työntekijöitä, joilla on jaksamiseen liittyviä haasteita. Heidän tuekseen käyttöön on otettu työkyvyn aktiivisen tuen malli, jossa paikallisilla työkykyvastaavilla on keskeinen rooli. - Työkykyvastaavat ovat nyt toimineet tehtävissään lähes kaksi vuotta. Heidän roolinsa on tuona aikana selkiytynyt ja osaamista sekä toimintatapoja on kehitetty merkittävästi, ylitarkastaja **Taru Heiskala** Pääesikunnan henkilöosastolta avaa tehtyä työtä. Työkyvyn aktiivisen tuen mallilla tavoitellaan tasalaatuisuutta työkykyjohtamista, jonka tarkoituksena on ennaltaehkäisevästi tukea henkilöstöä jaksamaan ja jatkamaan nyky-

sissä taikka uusissa tehtävissään.

- Aktiivisen tuen mallin käyttö on osa normaalia esimies- ja johtamistyötä. Hyvin toimiva aktiivisen tuen malli antaa tukea, kun työntekijän työkyky on heikentynyt.

Mallissa hyödynnetään Kevan laatimaa aineistoa, joka koostuu kolmesta eri osa-alueesta: varhaisesta tuesta, tehostetusta tuesta ja työhön paluun tuesta.

- Näitä sovelletaan tapauskohtaisesti kunkin yksilön tarpeiden mukaisesti.

Aktiivisen tuen toimintamallin tarkoituksena on tukea työkykyä varhaisesta vaiheesta lähtien ja mahdollistaa työssä jatkaminen tarvittaessa myös osatyökykyisenä. Varhaisella tuella tarkoitetaan ennakkoivaa ja työhyvinvointia edistävää päivittäistoimintaa työpaikalla.

- Tämän avulla työkykyongelmiin ja muihin työssä jatkamista uhkaaviin tekijöihin tartutaan työpaikoilla riittävän ajoissa.

Tehostetun tuen toimia tarvitaan, kun työpaikan omat toimet eivät riitä. Tällöin ratkaisuja saatetaan hakea verkostoyhteistyön avulla.

- Aktiivisen tuen kolmas osa muodostuu paluun tuesta, joka liittyy työhön palaamiseen pitkän poissaolon vuoksi.

Ei yksin vaan yhdessä

Työkyvyn ja työhyvinvoinnin kokonaisuus on hyvin laaja. Pääesikunnan henkilöstö- ja koulutusosastot vastaavatkin yhteistyössä aktiivisen tuen mallin kokonaisuudesta.

- Mallin yhtenä tarkoituksena onkin selkiyttää prosessia, vastuita ja termejä, Heiskala kertoo.

Työterveysyhteistyö ja sen kehittäminen tapahtuvat Pääesikunnan logistiikkaosaston ja Sotilaslääketieteen keskuksen välillä.

- Henkilöstöosasto pitää yllä hallintoyksiköiden työkykyvastaavien verkostoa ja järjestää yhteistyössä koulutusosaston ja Sotilaslääketieteen keskuksen Työterveyssektorin kanssa työkykyvastaavien koulutusta.

Hallintoyksiköiden työkykyvastaavien osamiseen panostetaan, sillä koulutusta järjestetään keskimäärin neljä kertaa vuodessa. Koulutustarpeet kerätään työkykyvastaavilta sekä työkykyjohtamisen 360-arvioinnista.

- Ohjaavassa normissa on edellytetty, että malli koulutetaan vähintään kerran vuodessa myös koko henkilöstölle esimerkiksi infopäivän yhteydessä. Samoin se on esillä perehdyttämisessä.

Pääesikunnan henkilöosasto pysyy tilanteen tasalla työkykyvastaavien raportoidessa kuukausittain tehdyistä toimenpiteistä.

- Käydyt työkykykeskustelut ja työterveysneuvottelut, tehdyt päätökset työn keventämisestä ja toiseen tehtävään määräämisestä työkyvyn perusteella sekä muut henkilöstön jaksamista edistävät toimenpiteet näkyvät raporteissa, Heiskala luettelee kentältä saatavia tietoja.

Apuna on myös työkykyjohtamisen koordinaatioryhmä, jossa puolustushaarojen työkykyvastaavat esittelevät oman tilanekuvansa hallintoyksiköistään saamiensa palautteiden perusteella.

- Vastaavasti Pääesikunnan ohjaus menee työkykyvastaavien kautta eteenpäin.

Tutkittua tietoa kyselyistä

Työilmapiirikyselyillä on pitkä historia. Niiden perusteella voidaan todeta työyhteisötasolla jaksamisen olevan yleisesti hyvällä mallilla. Työpisteissä saattaa olla kuitenkin

yksittäisiä henkilöitä, joilla on huolestuttavaa väsymysasteista uupuneisuutta.

- Kyselyssä on väittämiä, jotka mittaavat väsymysasteisen uupumuksen tuntemuksia ja kokemuksia. Näistä väittämistä saadun tunnusluvun avulla voidaan kuumeittarin omaisesti havaita, jos jossakin työyhteisössä on kroonista väsymystä, tutkija **Anitta Hannola** Puolustusvoimien tutkimuskeskukselta toteaa.

Kaikki tieto väsymisestä ja uupuneisuudesta ei perustu kuitenkaan kyselyyn, vaan sitä kertyy myös muuta kautta.

- Saamme lisäksi tietoa esihenkilö - työntekijä -keskusteluista, työterveyshuollon konsultaatioista ja työsuojeluorganisaation avulla.

Viime vuoden poikkeukselliset olosuhteet eivät vaikuttaneet ilmiapiirikyselyn vastaajamääriin. Kysely järjestettiin täysin aiempia vuosia vastaavalla tavalla, tosin nyt se toteutettiin TUVE-verkossa. Vastausprosentti oli 79 prosenttia.

- Itse en tutkijana havainnut työilmiapiirikyselyn tuloksissa mitään sellaista poikkeavaa, minkä perusteella työkyvyn aktiivisen tuen mallin käyttöä olisi pitänyt tehostaa.

Etätyön vaikutus henkilöstöön

Viime keväänä teetätettiin erillinen kysely liittyen poikkeustilaan, pandemian ensivaiheen haasteisiin ja henkilöstön työhyvinvointiin.

- Kyselyssä oli muun muassa samoja väittämiä ja kysymyksiä kuin työilmiapiirikyselyssä, esimerkiksi jaksamiseen ja työn imuun liittyen, Hannola kertoo.

Samassa yhteydessä kartoitettiin etätyöskentelyä. Yleisellä tasolla työn imu kasvoi hieman, mutta jaksaminen pysyi edellisen syksyn tasolla.

- Kiireen ja työtehtävien määrän koettiin kuitenkin hieman hellittäneen, missä taustalla vaikuttivat ainakin siirtyminen rajattomaan

etätyöhön ja virkamatkustamisen totaalin kieltö.

Kyselyssä etätyötä ilmoitti edellisen kauden aikana tehneensä 73 prosenttia vastanneista. Hannola vertaa kahden edellisen vuoden työilmiapiirikyselyiden tuloksia toisiinsa. Niiden tuloksissa ei juurikaan ollut muutosta.

- Näyttäisi siltä, että kevään 2020 työtahdin hienoinen hellittäminen olikin kokemuksena lyhytaikainen.

Etätyöskentelystä tultaneen vuoden 2021 keväällä tekemään henkilöstölle erillinen kysely, jossa kartoitetaan myös esihenkilöiden näkökulmaa ja kokemuksia etätyön suhteen.

Henkilöjärjestöjen huoli jaksamisesta

Henkilöstöjärjestöt ovat nostaneet esiin jaksamisongelmat omissa kyselyissään, joihin Hannola on myös tutustunut. Hän mainitsee esimerkinomaisesti muutaman vuoden takaisen, useamman henkilöjärjestön yhteisen kyselyn Merivoimien henkilöstölle. Tutkijana Hannola näkee eri kyselyiden yhteensovittamisen mahdollottomana niiden kysymysten ja asetelmien erilaisuudesta johtuen.

- Usein voidaan ainakin vain todeta, että tulokset ja havainnot eri menetelmin ja kyselyin tuottavat samansuuntaisia johtopäätöksiä.

Paras tulos syntyy ennakoimalla

Merisotakoulun työ- ja palvelusturvallisuuspäällikkö, kapteeniluutnantti **Mika Gerasimoff** toimii hallintoyksikkönsä työkykvastaavana. Tehtävään ei ole tarvinnut lähteä pystymetsästä, sillä Pääesikunnan vuosittaiset koulutuspäivät antavat hyviä käytännön neuvoja.

- Myös Merivoimien esikunta järjestää koulutustapahtumia ja antaa ohjausta. Näiden

lisäksi meillä on yhteinen tietopankki SharePointissa.

Gerasimoff tiivistää osuvasti työhyvinvoinnin ja aktiivisen tuen mallien erot: siinä missä työhyvinvointi painottuu kollektiivisesti suunnattuun toimintaan, keskittyy työkykvastaavan toiminta enemmän yksilön työkykyyn sen uhatessa heiketä.

- Pyrimme siis siihen, että yksilön työkyky saadaan palautettua ja hän kykenee jatkamaan omassa tehtävässään.

Jos yksilö ei pysty jatkamaan omassa tehtävässään alentuneen työkyvyn, esimerkiksi allergian, takia, voidaan hänet kouluttaa johonkin muuhun tehtävään hallintoyksikön, puolustushaaran tai puolustusvoimien sisällä.

- Tai jopa tukea opiskelua kokonaan uuteen ammattiin, Gerasimoff kertoo keinovalikoimasta.

Toiminnan tavoitteena on reagoida ennakkoivasti, mutta aina siihen ei päästä.

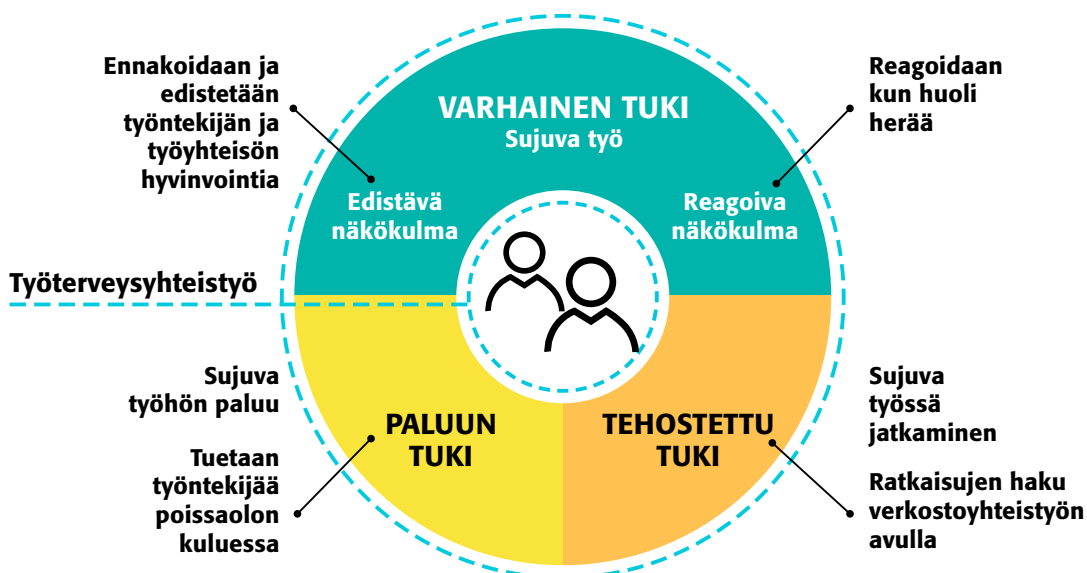
- Kun tukitoimet aloitetaan ajoissa, on meillä huomattavasti enemmän eri vaihtoehtoisia polkuja käytettävänä työkyvyn palauttamiseen ja tukemiseen ja niiden myötä nopeampaan paluuseen takaisin työelämään.

Työkykvastaavan toiminta koostuu johdon pitämisestä ajan tasalla työkykytilanteesta koostamiensa raporttien ja tilannekuvien avulla. Näiden lisäksi hän opastaa esimiehiä ja työntekijöitä koulutuksesta, ohjauksesta ja erilaisista työkyvyn ylläpitämisen mahdollisuuksista.

- Tehtävässä tehdään tiivistä yhteistyötä myös työterveyshuollon ja Kelan kanssa.

Etätöillä ei ole juuri ollut vaikutusta työkykvastaavan tehtävän hoitamiseen.

- Meillä on hyvät ohjeistukset, miten näin korona-aikana käydään työkykykeskustelu. Tehtävät suoritetaan hyvin pitkälti verkossa ja puhelimella.

Puolustusvoimien aktiivisen tuen malli perustuu Kevan aineistoon. Mallin mukaan käytettävät keinot valikoituvat aina tapauskohtaisesti. Ennaltaehkäisyllä on iso merkitys.

Reppu tyhjäksi ja sitten vasta reserviin

Teksti: Matti Vihurila Kuva: Olli-Pekka Paju

"Minun mielestäni kaikki se, mitä vuosien varrella omaan reppuun on saanut haalittua vanhemmilta palvelustovereilta sekä oman kokemuksen ja oppimisen myötä, on jaettava eteenpäin nuoremmille ennen kuin poistuu rivistä. Tämä vaan ei useastikaan toteudu, koska kokeneita sotilaita kentällä ei enää työskentele. Me opistoupseerit olemme perinteisesti edustaneet vuosien kenttäkokemuksellamme pysyvyyttä, jota hyödyntäen perusyksiköissä nopeaan tahtiin vaihtuvat esimiehet ovat kysyneet ilman suurempia notkahduksia jatkamaan työyhteisön menestyksestä arkea. Itselleni aikoinaan tärkeimpiä työkavereita olivat juuri ne vanhemmat sotilaat, upseerit ja opistoupseerit, jotka isällisesti ja joskus nuorta poikaa vähän höpläyttämällä ohjasivat oikeaan suuntaan – käytännön oppimiskokemuksia, niin onnistumisia kuin erehdyksiäkin, joista ammennettuja viisauksia yksikään sotakoulu omalla opetuksellaan ei pysty korvaamaan. Iso kysymys onkin, ketkä jatkossa kokemuksellaan vievät eteenpäin tätä tärkeää työssäoppimisen käytäntöä."

Painavia ajatuksia Vuoden pioneeriksi valitulta ja vuodenvaihteessa reserviin siirtyneeltä kapteeni evp. **Jari Pirttimaalta**

(55 v). Viimeksi hän palveli Pohjan pioneeripataljoonan Teknillisen komppanian ponttonijoukkueen kouluttajana Kajaanissa (KAIPR). Uran varrelle mahtuu monenlaisia tehtäviä, joista valtaosaa yhdistää koulutus. Jari on toiminut niin varusmiesten kuin henkilökunnan kouluttajana, perusyksikön varapäälikkönä ja myös esikuntatehtävissä. Palkitsemisperusteissa korostetaan erityisesti palkitun perehtyneisyyttä vesistö-koulutuskalustoon ja hänen erityisosaamistaan ponttonikaluston osalta. Suora sihtävi: "Kapteeni Pirttimaan osaaminen on poikkeuksellisen korkea erityisesti vesistökaluston osalta. Hänen kokemuksensa ja näkemyksensä ponttonikaluston käytössä tekevät hänestä valtakunnan kärkiosajän".

- Olen aina ollut sielultani kouluttaja ja viihtynyt kenttähommissa. Kouluttajat ovat varuskuntien tärkein voimavara, ja heihin tulisi panostaa entistä enemmän. Huolellisena seurasin loppuaikana, miten kouluttajakaarti nuoreni nuorenmistaan, ja peruskoulutettujen kouluttajien imu pois kenttähommista oli hirmuinen. Kohta ollaan tilanteessa, jossa sodanajan joukkoja kouluttavat "palkatut varusmiehet" eli varusmiehet ja naiset (sopimussotilaat), ja ammattisotilaat jakavat materiaalia varastoilta tai suunnittelevat tulevaa vuotta, Pirttimaa murehtii.

Milloin kenttäkouluttajien työergonomiaan ja -olosuhteisiin ryhdytään panostamaan?

Puolustusvoimissa tehtävän toimistotyön ergonomisuuteen panostetaan hienosti, ja toisaalta *Päällystälehti* nostaa tässäkin numerossaan huolensa lisääntyneen etätyön siihen tuomiin haasteisiin kotioloissa. Ikänsä kentällä toiminut opistoupseeri arvostaa kyllä konttoriergonomiasta huolehtimista, mutta kertoo myös sen toisen, aivan liian vähälle jääneen näkökulman.

- Työergonomiaan panostavat työterveyshuollon ihmiset tekevät suurella sydämelä omaa työtään, kun he käyvät kertomassa perusyksikön kouluttajille, mitä asioita ja millaisia sääntöjä näyttöpäätteen äärellä tehtävässä työssä tulisi huomioida. Mutta kun samaa päätettä käyttävät eripituiset ja -paksuiset kouluttajat kaiken arkisen kiireen keskellä, ergonomia valitettavasti jää

sivurooliin. Itse olisin toivonut, että työfysioterapeutit ja muut työterveyshuollon ammattilaiset olisi työnantajan toimesta käsketty jo kauan sitten tutustumaan kenttäkouluttajien työhön ja olosuhteisiin leiri- ja sotaharjoituksissa. Kun vuosikaudet elää teltta-arkea ja samalla pitää vuorokauden ympäri huolta siitä, että niin koulutukselliset – onko kaikki varomääräykset nyt huomioitu ja onko turvallista aloittaa taisteluumuntoa, kuka huolehtii a-tarviketäydennyksistä, että lääkärintähuolto, onko se ajan tasalla? – kuin koulutettavienkin hyvinvointiin liittyvät asiat ovat kunnossa – ovatko kuskit jo nukkumassa, saivatko kaikki iltapalan, että onko teltoissa alkusammutusvedet? – omaan jaksamiseen panostaminen jää vähälle kaiken tämän jälkeen. Joku saattaa sanoa, ettei noin tarkkaan aikuisia ihmisiä tarvitse ohjeistaa ja valvoa. Minusta sen merkitys on korostunut, kun sotilaan käytännön taitojen opettamiseen, vaikkapa kirveen käyttöön, on varattava entistä enemmän aikaa. Kouluttajan tärkein tehtävä on huolehtia alustensa hyvinvoinnista ja taata heille turvallinen palvelusympäristö. Nykypäivän varusmiehet ovat fiksumia väkeä, mutta joidenkin kohdalla valmiudet toimia maastossa ja säilyttää siellä toimintakykynsä ovat hyvin rajalliset palveluksen alkaessa. Asiat on opettava kädestä pitäen ja tiukasti valvoen, ja kuka muu sen tekee, jos ei kouluttaja.

Kouluttajille taattava kunnollinen ja riittävä lepoaika

Jari Pirttimaalla on oma ehdotus asioiden parantamiseksi. Hänen mielestään puolustusvoimien pitäisi entistä enemmän panostaa kouluttajien työn tukemiseen ja työssä jaksamiseen. Kouluttajille pitäisi varata oma lepokontti tai vastaava tila, joka mahdollistaisi kunnan levon ja tämän myötä paremmat edellytykset turvalliselle työskentelylle niin varusmiesten kuin työkalureidenkin kannalta.

- Ei voi olla kenenkään etu, että tehtävänsä vastuullisesti suhtautuva ja alustensa hyvinvoinnista huolehtiva kouluttaja on lyhyen ja huonosti teltassa nukutun yön jälkeen palveluksen alkaessa se, joka on joukkonsa uupunein. Kuljettajien lepoajoista pidetään aivan perustellusti tarkkaa huolta, mutta pitäisikö sama murhe ulottaa myös kouluttajiin, jotka mm. taisteluumuntoa johtaessaan ja valvoessaan ovat äärimmäisen vastuullisissa tehtävissä huolehtiessaan niiden järjestämisestä turvallisesti, Pirttimaa kysyy.

Päällystöliitto onnittelee Vuoden pioneeria hienosta tunnustuksesta.

Rajalla hyödynnetään kokemuspohjaista ammattitaitoa

Teksti: Matti Vihurila Kuva: Tuomas Mikkola

Päälystölaiton jäsenten keski-ikä lienee tällä hetkellä 45 ikävuoden kieppeillä, mikä tarkoittaa vähintään 20–25 vuoden palvelusta, kouluttautumista ja eri tehtävissä vuosien varrella hankittua vankkaa ammattitaitoa. Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen näkemykset opistoupseerien tuona aikana hankkimasta osaamis pääomasta ja sen hyödyntämisestä poikkeavat toisistaan. Puolustusvoimissa on esimerkiksi edelleen joukko-osastoja, joissa ei ole yhtäkään opistoupseeria perusyksikön varapäällikkönä. Rajalla ajatellaan toisin.

Kapteeniluutnantti **Samu Hiljanen** (46 v) on opistoupseeri, joka on viime vuoden alusta alkaen toiminut Raja- ja merivartiokoulun meriturvallisuuden opetusyksikössä vanhempana opettajana ja sitä ennen Meripelastus Turun (MRCC Turku, Maritime Rescue Coordination Centre) eri tehtävissä, mm. kahteen eri otteeseen sen päällikkönä. Rajan laatukäsikirjan mukaan molemmat tehtävät edellyttävät upseerin jatkokutkinnon tai esipuseerikurssin suorittamista.

"Raja- ja merivartiokoulun opettajaksi ja opetustehtävään voidaan määrätä alansa perusteellisesti tunteva ja opetustehtävään taitojensa ja kykyjensä puolesta soveltuva henkilö. Sotilasviroissa palvelevilta opettajilta vaaditaan tehtävän vaativuuden täyttävä soveltuva rajavartijan, opistoupseerin tai upseerin koulutus. Lisäksi vaaditaan työtehtävien sisällöstä johtuvat erityiset kelpoisuusvaatimukset täyttävä, koulutuksen ja kokemuksen kautta hankittu käytännöllinen perehtyneisyys tehtäväalueeseen, hyvä opetustaito sekä kehittämis-/kehittämishalu. Joissakin oppiaineissa vaaditaan upseerin jatkokutkinnon suorittaminen tai esipuseerikurssi".

Merivartijasta vanhemmaksi opettajaksi

Hiljasen kohdalla kokemus ja osaaminen ovat menneet pykälien edelle, kun on haettu kyvykästä opettajaa tulevaisuuden meriturvallisuuden ylläpitäjille. Hän edustaa pitkän linjan merivartiomiestä ja opistoupseeria, joka aloitti uransa v. 1996 Vallgrundin merivartiostasemalla, mistä hänet

komennettiin merivartijan peruskurssille Espoon Otaniemeseen. Sieltä matka eteni Maanpuolustusopistoon v. 1998 ja sen myötä opistoupseerin perustutkinnon suorittamiseen. Myöhemmin kouluttautuminen on jatkunut opistoupseerin täydennys- ja jatkokursseilla.

- Pidin saamaani koulutusta osaavana ja katson, että se on antanut hyvät eväät ryhtyä omaehtoisesti kehittämään itseään työssä, Hiljanen pohtii.

Peruskoulutuksen jälkeen ura vei Hiljasen mm. ulkovartiolaiva Tursaksen perämieheksi ja sittemmin Turun meripelastuskeskukseen, missä vierähtikin seuraavat 16 vuotta operaattorina, meripelastusjohtajana, kenttäjohtajana, varapäällikkönä ja päällikkönä. Hän on myös kahdesti osallistunut Euroopan raja- ja merivartiostalon Frontexin operaatioihin Välimerellä.

Opetusta kokemuksen syvällä rintamalla

Vanhempana opettajana Hiljasen ydinalueeseen kuuluu meripelastuksen johtamisen opettaminen, mutta hän osallistuu myös merenkulun koulutukseen. Työsken-

Vanhempana opettajana kapteeniluutnantti Samu Hiljasen ydinalueeseen kuuluu meripelastuksen johtamisen opettaminen, mutta hän osallistuu myös merenkulun koulutukseen.

telyt merivartiostasemalla, ulkovartiolaivalla ja meripelastuskeskuksen eri tehtävissä antavat hänelle vankan pohjan opettaa sillä kuuluisalla "kokemuksen syvällä rintamalla".

- Olen varsin kriittinen työntekijä, eivätkä esimieheni ole koskaan päässeet kanssani helpolla. Minulle on kuitenkin opetettu, ettei esimiehiä pidä lähestyä pelkän ongelman kanssa vaan on tarjottava siihen myös ratkaisuesitys. Onneksi esimieheni ovat olleet ymmärtäviä ja kannustavia. Oma haluni perehtyä asioihin syvällisesti, osallistuminen erilaisiin kehitysprojekteihin ja mm. Frontex-operaation kokemukset ovat laajentaneet näkemystäni omasta toimialasta. Niiden myötä tunnen hyvin kaikki RVL:n meripelastuksen saralla työskentelevät henkilöt, millä saattaa olla vaikutusta valintaani nykyiseen pestiin, Samu Hiljanen kertoo.

Pitkän matkan taktiikat

Kuva: Sirkka Susi

Tehtävä- ja seuraajasuunnittelu etenee vääjäämättömästi. Kun tavoitteena on pyrkimys täyttää vaativimmat opistoupseerien tehtävät riittävän osaamisen omaavilla opistoupseereilla, kartoitetaan silloin kaikki potentiaaliset osaajat. Tähän nähden tuntuu siltä, ettei olla vielä parhaassa mahdollisessa vauhdissa. Henkilöasioiden hoitajat toivovatkin tehtävähallukkuuksien määrän kasvavan huomattavasti.

OUKES-siirtoja on tapahtunut ja niitä on suunnitelmissa tehdä. Keskustelin erään lähiaikoina eläkeoikeuden saavuttavan jäsenen kanssa hänen suunnitelmistaan ja mahdollisuuksista siirtyä toiselle paikkakunnalle. Esiin nousivat uran pidentymisen ja ylemmän vautiluokan mukanaan tuomat vaikutukset eläkkeen suuruuteen. Reppurina olo ei ole herkkua, mutta kyseinen henkilö lähestyi asiaa omien eläkevuosiensa kautta. Muutto- ja siirtokustannusten korvaukset yhdessä korkeamman vautiluokan kanssa saattavat hävitä kohonneisiin elantokustannuksiin. Vastavaroisesti hän saisi laskentavuosien alkupäästä pudotettua niin sanottuja huonoja vuosia pois. Näin asiaa tarkasteltaessa voidaankin puhua pitkän matkan taktiikasta.

Päällystöliiton eläkelaskuri mahdollistaa edellä mainitun vertailun. Tällöin puhutaan tietysti arviokertoimista tulevien vuosien osalta. Samoin mahdollisten haittatyökorvausten määrän suhteen ollaan arvioluvuissa. Laskurin hyödyntämät Eläketurvakeskuksen ennusteet tulevista kertoimista ovat kuitenkin osoittaneet toimivuutensa ja riittävän tarkkuuden.

Valtaosa jäsenistöstä on jo käynyt lehden ilmestymisen aikoihin oman kehityskeskustelunsa. Tulevaan kierrokseen vuoden päästä kannattaakin varautua jo saman tien. Se on nimittäin kohta taas edessä.

Työkyvystä huolehtiminen kannattaa aina

Puolustusvoimissa on tehty muutaman vuoden sisällä paljon työkyvyn säilyttämisen eteen niiden henkilöiden osalta, joilla työkyky on alentunut. Kevan laatimat mallit istuvatkin kuuleman mukaan hyvin virastoon. Yksilölle on tarjolla apua aina ennakoivasta tuesta tehostettuun tukeen. Pitkään poissaolleille on oma ohjelmansa paluun helpottamiseksi. Erityisen ilahduttavaa oli kuulla, kuinka työkykyvastaavien osaamisesta pidetään huolta, eivätkä toimenpiteet ole jääneet vain hyviksi puheiksi.

Henkilöjärjestöt ovat pitkään rummuttaneet jaksamiseen liittyvistä ongelmista. Olisi mukava kuulla virastojen kommentit järjestöjen tekemiin kyselyihin ja niiden vastausaineistoihin. Mieleen tulee kuuluisa tulipalokommentti: väärin sammutettu. Tai tässä tapauksessa väärin kysytty. Samaahan tässä tavoitellaan - henkilöstön jaksamista.

Työaikalain päivittäminen on yksi tätä jaksamisen tukemista. Sen mukanaan tuoma työaikaosuojelu tuleekin mitä pikimmin saattaa 2020-luvulle. Lain päivitys tuntuu aika pieneltä askeleelta, kun lukee, mitä EU:ssa valmistellaan työntekijöiden suojelemiseksi. Parlamentissa on valmisteilla aloite, jossa esitetään työntekijöille oikeutta olla rauhassa työnantajan yhteydenotoilta työajan ulkopuolella.

Puhelut, sähköpostit ja viestit vapaa-ajalla, viikonloppuisin ja lomalla jäisivät historiaan. Aloitteella halutaan selkeyttää työn ja vapaa-ajan eroa toisistaan lisääntyneiden etätyöiden ja uusien viestintäkanavien takia. Aloitteen etenemistä kannattaa seurata.

Yhdistykset kohti tulevaa

Pitkän matkan taktiikka -termiä voidaan käyttää myös liiton tulevaisuustyöstä puhuttaessa. Huhtikuuhun kalenteroiduilla puheenjohtajapäivillä hiotaan seuraavan kerran askelmerkkejä kohdalleen. Yhdistysten kannattaakin palauttaa mieliin viimesyksyisen tilaisuuden aineisto, joka löytyy kotisivuilta.

Nyt on vaalivuosi. Liiton tulevaisuus suunnitelmien rinnalla yhdistysten on hyvä tuoda esiin liiton hallitustyöskentelystä kiinnostuneet henkilöt. Edustajiston vt. puheenjohtaja **Jani Suojarinne** kantaa huolta niistä yhdistyksistä, joista ei tule edustusta tilaisuuksiin. Kuinka näissä tapauksissa keskustason hallintotehtävistä kiinnostuneet saavat äänensä esille?

Minua pyydettiin kirjoittamaan Päälystöliiton järjestöpäällikön tehtävästä. Tähän en ole koonnut kaikkia tehtäviä, mutta kyläkin keskeisimmät. Runsaat 13 vuotta tulee itselleni oltua kyseisessä tehtävässä ja aivan paria viime vuotta lukuun ottamatta keskeinen ajatus on ollut ”vain muutos on pysyvää”. Suurimpia muutoksia vuosien kuluessa ovat olleet keskusjärjestön vaihtuminen ja sen mukanaan tuomat monet tehtävät, joita ennen hoiti Pardia, uuden lomakohteen hankinta ja uuden työntekijän eli järjestösihteerin palkkaaminen. Lisäksi muutto uusiin toimitiloihin, uusi taloudenhallintajärjestelmä, liiton www-sivut, **Pirkko Juslinin** ja pääluottamusmiesten eläköitymiset, neljän vuoden välein vaihtuva hallitus, liiton puheenjohtajan vaihdokset, liiton sääntömuutokset sekä keskusjärjestön muutoksien heijastukset liiton toimintaan ovat vaatineet sopeutumista ja töitä normaaleiden rutiinien pyörittämisen ohella. Edellä mainittua taustaa vasten voin hyvin sanoa, että yksi keskeinen vaatimus järjestöpäällikön tehtävän hoidolle on sopeutuminen muutokseen. Jos tuleva järjestöpäällikkö on aikaisemmissa tehtävissään tottunut säännöllisiin toimiin ja menettelytapoihin, niin hankaluuksia on tiedossa. Tavatonta nimittäin ei ole se, että edellisenä päivänä, kun olit suunnitellut hoitavasi tietyt asiat, yksi puhelinsoitto tai esimiehen käsky romuttaa suunnitelmasi. Toisaalta muutokset suunnitelluissa tehtävissä antavat myös virikkeellisyyttä, sisältöä ja mielenkiintoa niiden hoitoon.

Toimiston organisaatio

Liiton toimisto toimii päätoimisen puheenjohtajan johdossa. Puheenjohtaja ja 1. pääluottamusmies vastaavat yhdessä työvaliokunnan (kaksi varapuheenjohtajaa) kanssa pitkälti edunvalvonta-asioiden valmistelusta ja niihin liittyvistä neuvotteluista. Liiton hallitus tekee edunvalvontaa koskevat päätökset edustajakokouksen linjausten ja päätöksien mukaisesti. Liiton 2. pääluottamusmies vastaa liiton toteuttamasta aykoulutuksesta ja on erikoistunut eläkeasioiden sisältöön ja niistä tiedottamiseen. Järjestöpäällikön rooli puheenjohtajan ja pääluottamusmiesten tehtävissä on tukea asioiden valmistelua esimerkiksi taustaineistojen kokoamisessa ja tiedottamisessa. Järjestöpäällikkö johtaa toimiston jäsenpalveluiden tuottamista yhdessä järjestö- ja jäsensihteerien kanssa ja toimii heidän työnjohdollisena esimiehenään. Toimiston organisaation osalta järjestöpäälliköltä vaaditaan esimieskokemusta ja toimeentuloa pienessä työyhteisössä, jossa jokainen auttaa toisia, vaikka oma tehtävänsä ei sitä edellyttäisi.

Mitä liiton järjestöpäällikön tehtävään sisältyy?

Teksti: Arto Penttinen

Kuva: Juha Susi

Taloushallinto

Liiton siirryttyä Akavan jäsenliitoksi taloushallinnon pyörittäminen kirjanpitoineen siirtyi liiton itsensä toteuttamaksi. Liitto lähettää myyntilaskuja ja maksaa ostolaskuja. Myyntilaskut ovat suurelta osiltaan laskuja jäsenistölle liiton lomakohteiden käytöstä, ja sen hoitaa jäsensihteerin **Anja Mustajoki**. Anja vastaa jäsenyysasioiden hoitamisesta sekä pitkälti kiitosta saaneen lomatoiminnan pyörittämisestä. Ostolaskuista valtaosa tulee sähköisessä muodossa liiton käyttämään taloudenhallintajärjestelmään. Ostolaskujen oikeellisuuden tarkastuksen ja tilioinnin eri kustannuspaikoille tekee järjestösihteerin **Sanna Karell**. Tarkkuutta ja huolellisuutta vaativan tehtävän laadukas hoitaminen on Sannan tavaramerkki. Järjestöpäällikkö tarkistaa tilioinnit, hyväksyy ostolaskut sekä lähettää ne pankkiin maksatukseen. Palkkojen ja palkkioiden maksamisen toimi- ja luottamushenkilöille valmistelee järjestösihteerin ja ne hyväksyy järjestöpäällikkö. Laskemat järjestöpäällikkö lähettää palkanmaksajalle maksatusta varten. Palkanmaksaja on myös liiton kirjanpitäjä, joka valmistelee tilinpäätökset ja huolehtii lakisääteisistä ilmoituksista tulorekisteriin ja verottajalle. Järjestöpäällikkö laatii puheenjohtajan kanssa esityksen seuraavan vuoden talousarviosta ja valmistelee osaltaan tilinpäätöksen talouden toimintakertomuksen sekä tarkistaa tilinpäätöksen kirjanpitiöviennit. Järjestöpäällikön tehtävää helpottaa, jos hänellä on kokemusta budjettien ja tilinpäätösten laatimisesta tai ainakin niiden käyttämisestä hallinnon työskentelyssä.

Hallinnolliset tehtävät

Järjestöpäällikkö varaa hallituksen kokousten pitopaikat ja osallistuu kokousten sisälön tuottamiseen, toimii sihteerinä ja laatii kokouspöytäkirjan, jonka puheenjohtaja ja pöytäkirjantarkastajat hyväksyvät. Tämän jälkeen järjestöpäällikkö toimeenpanee hänen toimenkuvaansa liittyvät hallituksen päätökset ja laittaa pöytäkirjan liiton jäsenisivuille. Järjestöpäällikkö vastaa liiton vuosikertomuksen valmistelusta ja toteuttaa edustajakokouksen kokousmateriaalin koamisen sekä sen painatuksen kokouseen osallistuville. Tehtäviin on myös sisällytetty Päälystölehden toimitusneuvoston puheenjohtajan tehtävät, liiton www-sivujen päätoimittajan tehtävä sekä liiton tietoturvavastaavan tehtävä. Hallinnollinen tehtävä on myös yhteistyön kehittäminen liiton jäsenten ja hallinnon välillä. Järjestöpäälliköllä on syytä olla organisointikykyä, kirjoitustaitoa ja kykyä oppia uutta. Huumorintaju on myös suositeltava ominaisuus, koska sitä tarvitaan.

Muuta

Kaiken kaikkiaan Päälystöliiton järjestöpäällikön tehtävä on moninainen järjestötoimijan tehtävä, jossa korostuu melko laaja-alainen järjestömaailman tietämys ja kokemus. Valmiutta kaikkiin toimiin tuskin löytyy keneltäkään heti vaan tehtävään opitaan pikkuhiljaa. Yhdistyslain ja kokoustekniikan tuntemus sekä lisäksi liiton keskeisten toimintojen ja organisaation tietämys antavat hyvän pohjan tehtävän hoitamiseksi.

Toimiva OUKES edellyttää sitoutumista

Teksti: Juha Susi Kuvat: Juha Susi ja Jukka Tiihonen

Kapteeni Juha Pitkäsen mukaan osamista voidaan täydentää sisäisellä kouluttautumisella. Perusosaaminen on jo tunnustettu, kun nimi on viety OUKES-listaan.

Opistoupseerien tehtävä- ja seuraajasuunnittelua (OUKES) on nyt eletty kaksi suunnittelukierrosta. Kokemuksia ja havaintoja on karttunut niin henkilöasioiden hoitajille kuin yksittäisille virkamiehille. Näiden perusteella tulevilla kierroksilla osaajista tullaan käymään vielä väentöä.

Kapteeni **Juha Pitkänen** toimii sotilaiden henkilöasioiden hoitajana 1. Logistiikkarykmentissä Kouvolassa. Hän on nähnyt niin järjestelmän toimivuuden kuin ongelmakohdatkin.

- Meillä on hyviä kokemuksia suunnittelun toimivuudesta lähiajoilta. Viidestä tehtävästä kaksi meni vuoden 2019 suunnitelman mukaisesti ja kolme viime vuoden suunnitelman mukaisesti.

Täysin kritiikkittä Pitkänen ei kuitenkaan asiaa tarkastele. Syitä on niin sysissä kuin sepiissäkin.

- Toivon, että henkilöt ilmaistuaan kiinnostuksensa tiettyyn tehtävään sitoutuvat samalla siihen. Nämä eivät ole hetken mielihetkiä.

Samaa aitoa sitoutumista hän toivoo myös tulos- ja hallintoyksiköiltä.

- Tuntuu erikoiselta, että tulos- ja hallintoyksiköt ovat hyväksyneet henkilöitä suunnitelmassa oleviin tehtäviin, mutta siirrettäessä suunnitelmaa käytäntöön annetaan siitä poikkeiloin olevia lausuntoja.

Pitkänen vertaakin OUKES-järjestelmää kriisinhallintatehtävien suunnitteluun.

- Järjestelmä toimii hyvin, kun kaikki osapuolet sitoutuvat siihen aidosti ja suunnitelmallisuutta noudatetaan.

Tiedon lähteet

Yhtenä kompastuskivenä mainitaan usein, ettei oman hallintoyksikön ulkopuolisten tehtävien sisältöön pääse tutustumaan. Pelkkä toiminnallinen tehtävänimike kun ei anna riittävästi kuvaa siitä, mitä tehtävässä tehdään ja minkälaista osaamista kyseisen tehtävän hoitaminen edellyttää.

- Täytyy antaa krediittiä laitoksemme esikunnalle, ettei meillä ole tätä ongelmaa. Käytössämme on työkalu, josta jokainen opistoupseerimme voi tarkastella kaikkia suunnittelussa olevia ou-tehtäviä nimikkeen, vaati-luokan tai paikkakunnan perusteella.

Ulkopuolisia yhteydenottoja Pitkänen ei juuri ole saanut.

- Viime aikoina olen saanut vain yhden soiton, jossa tiedusteltiin yleisellä tasolla avautuvasta tehtävästä. Tässä asiassa voitaisiin olla aktiivisempia.

Pitkäsen oman hallintoyksikön opistoupseerien tehtävistä vain kaksi ei kuulu suunnittelun piiriin. Kehityskeskustelukierrosten jälkeen OUKES-tehtävistä on oltu kiinnostuneita vaihtelevasti.

- Edellisellä kierroksella ilmoittautuneita tuli nollasta yhdeksään per tehtävä. Virkapaikan sijainnilla näyttäisi olevan selkeä vaikutus kiinnostavuudelle.

Osaan 1. Logistiikkarykmentin OUKES-tehtävistä on sijoitettu myös aliupseereita. Mitään nopeaa pikavoittoa tämäkään keino ei tuo.

- Tehtävämme eivät ole uran aloitustehtäviä vaan ennemminkin päättötehtäviä. Mestareista on pula. Tyhjä positio rykmenttimme logistiikan ja operatiivisen alan ou-tehtävissä aiheuttaa palvelualeneman tuettaviemme suuntaan.

Kouluttautuminen logistiikan eri toimialojen ylimpiin tehtäviin on pitkäjänteistä. Logis-

tiikkarykmentissä nähdäänkin, että se voidaan tehdä myös sisäisesti. Luovuttavan hallintoyksikön ei edellytetäkään kouluttavan suunnitelmassa olevia henkilöitä.

- Kun henkilöllä on perusosaamista, joka tukee tehtävän hoitoa, se riittänee. Varaudumme kouluttamaan heitä lisää meille siirtyttyään. Lähtökohtaisesti heidän osaamisensa on jo tunnustettu, kun nimi on viety listaan.

Seuraajasuunnitelmasta keskitettyyn

Kainuun prikaatissa opistoupseereista on laadittu hallintoyksikön sisäinen seuraajasuunnitelma OUKES:n ulkopuolisista tehtävistä. Tulevaisuudessa sen merkitys vähenee, sillä OUKES:uun tullaan liittämään huomattavasti enemmän opistoupseeritehtäviä kuin aiemmin.

- Tällä hetkellä meillä on seitsemän tehtävää OUKES:ssa. Tavoitteena on, että vähenevä opistoupseeristo voidaan suunnitella käytettäväksi mahdollisimman tehokkaasti sekä normaali- että poikkeusolojen organisaatioiden näkökulmasta, nipunhoitaja, kapteeni **Sami Kahilakoski** kertoo.

Osaan tehtävistä tullaan suunnittelemaan tarvittaessa vaihtoehtoinen henkilöstöryhmä. Tähän mennessä täyttämättä jääneet tehtävät on muutettu pääosin aliupseerien tehtäviksi.

- Tässä työssä henkilöstöjärjestöjen edustajat ovat olleet mukana. On nähtävissä, että tulevaisuudessa tehtäviä muuttuu myös muille henkilöstöryhmille. Tarvittaessa tehtäviä on myös palautettu opistoupseeritehtäviksi.

Kahden edellisen suunnittelukierroksen aikana Kainuun prikaatista on siirtynyt kaksi henkilöä OUKES:n mukaisiin tehtäviin. Vuosittain muutama opistoupseeri ilmoittaakin halukkuudestaan siirtyä hallintoyksikön ulkopuolisiin tehtäviin.

- Siirtoja tapahtuu vuosittain muutamia, tyypillisesti Logistiikkalaitoksen ja Johtamisjärjestelmakeskuksen suuntiin. Myös Karjalan lennosto on koettu kiinnostavaksi palvelupaikaksi.

Kahilakoski näkee opistoupseerien määrän vähenemisen lisäävän osaamisen kysyntää vaativimmissa tehtävissä sekä omassa joukko-osastossa että sen ulkopuolella. Hän korostaa omien ajatusten ja toiveiden

esiin nostamista tulevien tehtävien osalta kehityskeskusteluissa, tarvittaessa otta-
malla yhteyttä nipunhoitajaan.

- Omaan kokemukseen peilaten pidän perusyksikön tehtävistä hallintoyksikön esikunnan tehtäviin siirtymistä uuden ammatin oppimiseen rinnastettavana prosessina – haasteellisenä, mutta varmasti palkitsevana ratkaisuna.

Yhteistyötä lisätään

Viime vuoden suunnittelukierroksen uudistuksena oli kaikista suunnitelmaan kuuluvista tehtävistä laadittu erillinen luettelo, joka julkaistiin hallintoyksiköissä. Tehtäväluettelo oli kaikkien esimiesten käytettävissä kehityskeskustelukierroksen yhteydessä. Myös läpinäkyvyyttä parannettiin kokoomalla tehtävään hakeutuneiden nimet omaan sarakkeeseen.

- Tällä toimenpiteellä halusimme varmistaa sen, että tieto suunnitelmaan kuuluvista tehtävistä tavoitaisi henkilöstön ja esimiehet. Tätä kautta henkilöstö voisi aktiivisemmin hakeutua OUKES-tehtäviin, kapteeniluutnantti **Juha Savijoki** Pääesikunnasta kertaa tehtyä.

Tämän vuoden tärkein kehittämiskohde on yhteistyön lisääminen.

- On tärkeää, että toimialojen ja aselajien edustajat otetaan tiiviimmin suunnitteluun mukaan kaikilla suunnittelun tasoilla.

Tavoitteena on kyetä entistä paremmin huomioimaan kriittisen osaamisen kohdentaminen sinne, missä sitä toimialan tai aselajin näkökulmasta eniten tarvitaan. Tämä koskee erityisesti Pääesikunnan ja alaisten laitosten sekä Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen tehtäviä, jotka ovat hyvin pitkälle riippuvaisia puolustushaarojen henkilöstöstä.

- Tämä edesauttaa myös suunnitelman toteutumista, koska asioista on tällöin laaja yhteisymmärrys.

Yhteistyön lisäämiselle on selkeä peruste, sillä suurimmat haasteet suunnittelussa liittyvät juuri logistiikka- ja johtamisjärjestelmälaitosten tehtäviin.

- Suurin osa tehtävistä, jotka jäivät suunnittelussa ilman seuraajaehdokkaista, sijoituivat näille toimialoille. Niiden tehtäviin halukkaita ei löytynyt riittävästi kehityskeskustelujen kautta eikä seuraajia saatu työnantajan toimenpiteikään suunniteltua.

Eläkepoistuman myötä vaativia opistoupseerien tehtäviä avautuu vuosittain kymmeniä. Savijoki muistuttaa, että vaativimmat opistoupseerien tehtävät pyritään täyttämään opistoupseereilla niin pitkään kuin riittävän osaamisen omaavia opistoupseereja riittää. Keskeisin työkalu tässä prosessissa on OUKES.

- Parhaiten tuleviin tehtäviinsä voi vaikuttaa keskustelemalla esimiehen kanssa kehitys-

Kapteeni Seppo Väänänen ilmoittautui jo ensimmäisellä kierroksella opistoupseerien keskitettyyn tehtävä- ja seuraajasuunnitteluun. Haluttu tehtävä vapautui vuoden vaihteessa.

keskustelussa omista tulevaisuuden ajatuksistaan ja tehtävistä sekä kirjaamalla ne kehityskeskustelulomakkeelle.

Henkilöasioiden valmistelijana Savijoki toivoi erityisesti, että tehtävähalukkuuksien määrä nousisi tulevaisuudessa huomattavasti.

- Nyt vaikuttaa siltä, että asia sivuutetaan kehityskeskusteluissa tai tietoja ei taltioida.

Suunnitelmahan toimii

Puolustusvoimien palvelukeskuksen huoltopäällikkö, kapteeni **Seppo Väänänen** aloitti vuoden vaihteessa uudessa OUKES-tehtävässään.

- Ilmoitin kiinnostukseni tähän tehtävään vuoden 2019 kehityskeskusteluissa. Saman vuoden syksyllä huomasin PVSAP:ista olevani suunniteltuna.

Väänänen oli yhteydessä jo ennakkoon edelliseen tehtävänhoitajaan. Virallisempi tietojen vaihto alkoi vasta irrotettavuuslausuntojen ja tehtävämääräyksen jälkeen.

- Meillä oli intensiivinen viiden päivän perehdytys lokakuussa 2020. Kolme kuukautta myöhemmin, vuodenvaihteessa 2021, aloitin uudessa tehtävässäni.

OUKES saattaa merkitä myös palveluspaikkakunnan vaihtoa ja sitä kautta muuttoa tai perheestään erillään asumista. Tuore huoltopäällikkö oli tässä suhteessa hyvässä asemassa, sillä edellinen tehtävä oli samalla työssäkäyntialueella.

- Tällä oli minulle suuri merkitys. Olin ollut reppurina viisi vuotta Pohjois-Karjalan prikaatin lakkauttamisen jälkeen.

Väänänen kokee saaneensa henkilöstöasianhoitajilta tarvittavat tiedot siitä, miten OUKES toimii.

- Tarvittava tieto on kyllä tavoittanut. Ehkäpä vielä ennen kehityskeskustelukierrosta hallintoyksikön henkilöstöasianhoitajien oli-

si hyvä muistuttaa väkeä asiasta. Niille ketkä vielä arpoivat hakeutumisensa suhteen, niin rohkeasti vaan lomaketta täyttämään. Tärkeänä pidän myös työntekijän sekä työnantajan 100 %:n sitoutumista alusta saakka tähän kokonaisuuteen.

Työn perässä siirtyi koko perhe

Yli luutnantti **Heikki Vänskä** siirtyi Kajaanista Tampereelle OUKES-tehtävän perässä. Työnantaja oli suunnitellut hänet kyseiseen tehtävään, ja kun myös oma halukkuus osui kohdalleen, oli siirtopäätös helppo.

- Omalta kohdalta vaikuttimena hakeutumiseen oli halu kehittää omaa ammattitaitoa sekä hakea ammatillisesti uusia haasteita. Paikkakunnan vaihto ei tullut perheelle yllätyksenä. Se oli enemmänkin ajan kysymys. - Myös vaimo oli valmis ammatillisesti siirtymään suuremmalle paikkakunnalle, missä hänen työssään kehittymismahdollisuudet ovat merkittävästi paremmat.

Vänskän perhe muutti kokonaisuudessaan uudelle paikkakunnalle.

- Olin puoli vuotta reppurina, mikä antoi koko perheelle riittävästi aikaa sopeutua tulevaan muuttoon.

Perhe halusi ajoittaa siirron lasten koulunkäynnin kannalta oikein.

- Kokemuksemme mukaan lähtökohtaisesti muutot ja siirrot olisi hyvä ajoittaa lukuvuosien taitteeseen eikä esimerkiksi kalenterivuoden vaihteeseen. Tämä tosin saattaa tarkoittaa lyhyttä reppurina oloa.

Vänskä suosittelee keskustelemaan asiaa avoimesti ennakkoon.

- Ei hyppyä tuntemattomaan kannata pelätä. Hyvällä suunnittelulla karikoita pystyy välttämään ja tekemään harkittuja ratkaisuja perheen uuden kodin, koulun ja puolison työllistymisen suhteen.

- Kiitän luottamuksesta. Edeltäjäni Mika Räisäsen jättämät saappaat ovat suuret, mutta eiköhän niillä pääse eteenpäin ja kenties jonain päivänä tuntuvat sopivilta, sanoo tuore urheilujohtaja Toni Rinta.

Urheilu ja liikunta ovat aina kuuluneet Päälystölaitoksen uuden urheilujohtajan yliluutnantti **Toni Rinnan** elämään. Aluksi kiinnostivat pallopelit (jalka-, pesä- ja lentopallo) ja suunnistus. Lentopalloa hän pelasi noin 15 vuotta, aina parikymppiseksi saakka.

- Silloin huomasin, että se onkin pitkien miesten peli ja tuntui, etteivät omat 172 senttiä riitä, vaikka kuinka ponnistaisi. Suunnistuskin jäi noina vuosina pallopelien jalkoihin, mutta innostuin siitä uudelleen myöhemmällä iällä, Toni Rinta muistelee. Työelämäänsä siirtäytyään Rinnan lajivalikoima laajentui kestävyyslajeihin, ja harrastukset ovat edelleen hyvin liikuntapainotteisia: suunnistus, hiihto, juoksu, maantiepyöräily, vaellus, tennis (vaimon kanssa) ja matkustelu. Lisäksi seuratoiminta paikallisessa urheiluseurassa Muhoksella sekä lasten harrastukset ja kilpailut vievät ison osan vapaa-ajasta.

- ”Toppatakkimiehenä” tulee siis myös pyörityä kesät talvet, Toni kertoo. Suunnistusta tuore urheilujohtaja on harrastanut edelleen myös kilpailumielessä, ja Jukolan Viestejä on takana parisen kymmentä, samoin useita Rastiviikkoja ja kansallisia kilpailuja. Sotilaiden omiin mestaruuskilpailuihin Rinta on osallistunut useammissakin lajissa.

”Reippaus ei maksa mitään”

Teksti: Matti Vihurila

Kuva: Jenni Pelkonen

- Tällä hetkellä sopimus polven nivelen kanssa on katkolla, mikä saattaa vaikuttaa jatkossa juoksemiseen. Aika näyttää, pitääkö laittaa nastarit naulaan, mutta vielä en ole heittänyt toivoa polven kuntoutumisesta.

Työpaikan säilyminen Oulussa oli lottovoitto

Valmistuttuaan opistoupseeriksi v. 1998 Toni Rinta aloitti palveluksensa Tykistörikkaatissa Niinisolassa. Siellä hän ehti toimia useissa eri tehtävissä, viimeksi liikuntakasvatusupseerina, kunnes siirtyi Ouluun Pohjois-Suomen sotilasläänin esikuntaan 2011. Esikunta lakkautettiin osana Puolustusvoimauudistusta 31. joulukuuta 2014.

- Sain kuitenkin lähes lottovoiton, kun sain jäädä aluetoimistoon Ouluun. Työskentelen osastoupseerina asevelvollisuussektorilla Kainuun prikaatiin kuuluvassa Pohjois-Poh-

janmaan ja Kainuun aluetoimistossa. Kotoisin olen Kurikasta Etelä-Pohjanmaalta, ja meistä pohjalaisistahan on tavattu sanoa, että ”komiat ja fiksut pärjää aina – niin ja mä”, Rinta naurahtaa.

Hyvän rekrytointin tuloksena Toni Rinta ilmoitti olevansa halukas tehtävään ja tuli valituksi.

- Kiitän luottamuksesta. Edeltäjäni **Mika Räisäsen** jättämät saappaat ovat suuret, mutta eiköhän niillä pääse eteenpäin ja kenties jonain päivänä tuntuvat sopivilta. Olen pyrkinyt noudattamaan ja viljelemään aikanaan kuulemani voimallisuutta, joka meidän kakkien kannatta muistaa: ”Reippaus ei maksa mitään”.

Yliluutnantti Toni Rinta, 46 v

- Peruskurssi 54, viestilinja; Jatkokurssi 7, johtamisjärjestelmä- ja kenttäviestilinja.
- Palvelee osastoupseerina Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun aluetoimistossa.
- Kotoisin Kurikasta, asustaa nykyisin omakotitalossa Muhoksella.
- Perheeseen kuuluu vaimo ja kaksi alakouluikäistä tytärtä.
- Mietinnän tasolla, josko vielä vanhemmalla iällä suorittaisi jonkun liikuntaan liittyvän tutkimuksen työn ohella.

Päällystöliitto ry on puolustusministeriön ja sisäministeriön hallinnonaloilla toimiva Akavaan kuuluva valtakunnallinen ammattijärjestö.

Päällystöliitolla on 36 varsinaista jäsenyhdistystä ja niiden lisäksi ryhmä yksittäiset henkilöjäsenet. Jäsenet toimivat maanpuolustuksen, rajavartioston ja sotilaallisen kriisinhallinnan aloilla tai kuuluvat liiton Evp-yhdistykseen. Jäseniä liitossa on yhteensä noin 3 300.

**Nykyisen tehtävänhoitajan jäädessä eläkkeelle
Päällystöliiton palvelukseen haetaan**

JÄRJESTÖPÄÄLLIKKÖÄ

Järjestöpäällikön keskeisimmät tehtävät ovat

- hallinnon ja liiton jäsenten välisestä yhteistyöstä ja sen kehittämisestä vastaaminen
- hallinnon kokousten valmistelu ja päätösten toimeenpano
- talouden ja omaisuuden seuranta sekä osallistuminen talouden suunnitteluun, sijoitustoimintaan, sopimusten laadintaan ja tilinpäätöksen valmisteluun
- ostolaskujen hyväksyntä ja liiton tekemien sopimusten valvonta
- jäsenpalvelujen tuottaminen
- sisäiseen ja ulkoiseen tiedottamiseen sekä neuvottelu- ja järjestötoimintaan osallistuminen
- liiton toimihenkilöiden (2) työjohdollisena esimiehenä toimiminen

Uudelta järjestöpäälliköltä edellytämme kokemusta päällystöliittolaisesta yhdistystoiminnasta. Tehtävässä vaaditaan itsenäistä ja järjestelmällistä otetta työhön, valmiutta käyttää tietojärjestelmiä sekä hyviä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. Eduksi katsomme kokemuksen päällystöliittolaisesta edunvalvonnasta, taloudenhoidon tuntemuksen sekä ruotsin ja englannin kielten taidon.

Tehtävä täytetään 1.6.2021 alkaen toistaiseksi ja siinä noudatetaan kuuden kuukauden koeaikaa.

Lisätietoja tehtävästä antavat puheenjohtaja Jyrki Lukkarinen, puh. 040 301 9291 ja järjestöpäällikkö Arto Penttinen, puh. 040 301 9292.

Järjestöpäällikön valitsee liiton hallitus. Jätä hakemuksesi palkkatoiveineen sähköpostitse osoitteeseen jyrki.lukkarinen@paallystoliitto.fi 12.3.2021 klo 12 mennessä.

Sisärajatarkastukset liikuttavat rajamiehiä idästä länteen

Teksti: Matti Vihurila Kuvat: Rajavartiolaitos

Imatran rajatarkastusaseman päällikön kapteeni Antti Vaheen henkilöstöstä lähes puolet on kaiken aikaa ollut komennuksella sisärajatarkastuksissa länsirajalla viimeiset 10 kuukautta.

Suomi otti sisärajatarkastukset käyttöön viime maaliskuussa, mikä merkittävästi lisäsi Rajavartiolaitoksen työtaakkaa. Esimerkiksi Lapin rajavartiostolle tuli 1 224 km lisää valvottavaa rajaosuutta ja 11 uutta, läpi vuorokauden auki olevaa rajanylityspaikkaa. Aiemmin avoin länsiraja on nyt tullut tutuksi useimmille muualla palveleville rajavartiomiehille. Heidän lisäksi laitos on hyödyntänyt omaa evp-pooliaan.

Vielä viime tammi-helmikuussa Imatran rajatarkastusaseman rajanylitysliikenne oli reilussa kasvussa, ja asemalla oltiin huo-

lissaan siitä, miten resurssit riittäisivät, jos kasvu jatkuisi samanlaisena koko vuoden. Sitten tuli korona, ja ylitysten määrä putosi dramaattisesti. Vuoteen 2019 verrattuna ylittäjien määrä laski 1,6 miljoonasta 421 000:een. Arkinen työ on kuitenkin jatkunut, mutta pienemmällä väellä ja tehtäviä priorisoiden, mm. siten, että pakollisten koulutusten läpivienti on vaikeutunut. Yksikön henkilöstöstä lähes puolet on ollut kaiken aikaa sisärajatarkastuksissa länsirajalla.

- Kun tähän lisätään vielä suunnitellut vuosi-omat ja aivan pakolliset koulutukset, työvuorosuunnittelijamme ovat olleet lähes mahdollottoman edessä, mutta selvinneet siitä kiitettävästi. Vuosi-omat on pyritty pitämään suunnitellusti myös tällaisena poikkeusaikana, sillä ihmisille täytyy antaa mahdollisuus lepoon ja yhdessäoloon läheistensä kanssa, rajatarkastusaseman päällikkö, kapteeni **Antti Vahe** linjaa.

Vaikka sisärajatarkastukset kuormittavat, Vahe löytää niistä jotain hyvääkin.

- Normaaliarjesta poiketen henkilöstö on päässyt työskentelemään eri puolilla maata, kohdannut moninaista asiakaskuntaa ja tehnyt yhteistyötä eri viranomaisien ja rajan kollegojen kanssa – on opittu uusia asioita. Tästäkin huolimatta karu tosiasia on se, että poikkeusaika koettelee henkilöstöä varsin kovalla kädellä ja vaatii heiltä venymistä.

Valtaosa henkilöstöstä käy komennuksilla

Osalle henkilöstöstä komennukset sopivat, mutta ihmisten elämäntilanteet vaihtelevat. Nyt jo 10 kuukautta jatkuneelle tilanteelle ei toistaiseksi näy loppua, mikä kuormittaa etenkin työntekijöiden läheisiä.

- Normiarjen pyörittäminen vaikeutuu, kun ollaan komennuksella. Olemme pyrkineet huomioimaan ihmisten erilaiset elämäntilanteet ja tarpeet ja antaneet tarvittaessa ”komennusvapautuksen”. Kuitenkin lähes 90 prosenttia aseman rajatarkastajista on ainakin kerran ollut komennuksella. Isossa kuvassa sisärajatarkastukset ovat hoituneet hyvin, ja siinä keskiössä on ollut rajan koko henkilöstö. Ilman heidän sitoutumistaan ja ammattitaitoaan tämä ei olisi onnistunut, Antti Vahe on havainnut.

Vahen alaisuudessa työskentelee 107 henkilöä, joista 90 on käynyt komennuksilla

Helsingissä, Turussa, Torniossa sekä muutamien kerran Ahvenanmaalla. Joulukuun loppuun mennessä komennusreissuja oli ollut yhteensä noin 450.

Sisärajatarkastuskomennusten lyhyen suunnittelusyklin ohella Vahe nostaa esiin komennusten aikaiset puitteet palautumiselle. Komennuksilla tehdään viikkokin lähes 15-tuntisia työpäiviä vailla pidempiaikaista lepoa. Tällöin majoituksen ja edes hetkittäisen yksityisyyden merkitys korostuvat.

- Jokaisella pitäisi olla oma tila, jossa voi nukkua ilman kaverin kuorsaamista. Tämä on tärkeää paitsi riittävän levon, myös koronaturvallisuuden näkökulmista. Majoituspaikalla on iso merkitys myös tehtävä- ja henkilöturvallisuuden näkökulmasta. Onneksi tähän on kiinnitetty huomiota ja olosuhteet ovat parantuneet. Myös rajan ”iki-liikkuja” eli matkustaminen on ollut esillä: matkoilla komennuspaikkakunnalle ja sieltä kotiin autossa on istuttu pitkään ja hartaasti, monesti omalla ajalla.

Henkilöstö noudattaa vastuullisesti koronarajoituksia

Koronaviruksen leviäminen Rajavartiolahtoksen henkilöstön piirissä on uhkakuva, johon suhtaudutaan erityisellä vakavuudella. Imatran osalta pienentyneet vuorovahvuudet ovat edesauttaneet koronaturvallisuustoimien läpivientiä. Laitoksen johto on antanut omia käskyjään ja ohjeitaan, joita on

noudatettu ja sovitettu omaan toimintaympäristöön sopiviksi terveysviranomaisten ohjeita unohtamatta. Imatralla henkilöstöä on ohjeistettu mm. pitämään työvuorossa kontaktit minimissä sekä huolehtimaan käsihygieniasta.

- Käytetään kasvosuojaimia, pestään käsiä, puhdistetaan työvälineitä ja asiakkaiden kanssa toimittaessa käytetään tilanteen edellyttämiä suojavälineitä. Olemme myös ohjeistaneet ja rajoittaneet niin kahvihuoneen kuin työpaikkaruokalan käyttövuorot ja henkilömäärän. Työvuorosuunnittelu on keskiössä myös aseman koronaturvallisuuksissa. Johtoajatuksena on ollut, että terveysturvallisuusohjeistus ja -toiminta olisivat nousujohteisia, johdonmukaisia ja aikaa kestäviä, Vahe kertoo.

Hänen mielestään tärkein syy terveenä pysymiseen löytyy vastuullisesti toimivasta henkilöstöstä, joka niin töissä, vapaa-aikana kuin komennuksilla ollessaan on sääntillisesti noudattanut ohjeita ja suosituksia.

- Meidän tapauksessamme talkoissa on koko ajan ollut mukana samoissa tiloissa työskentelevä Imatran tullin henkilöstö.

Vahe on kokenut tärkeäksi myös tiiviin yhteistyön K-SR:n muiden rajanylityspaikkajen ja naapurina olevan rajavartioaseman päälliköiden kanssa.

- Lukemattomissa puhelinkeskusteluissa olemme pohtineet sitä, mitä ja miten käytännön koronatoimia kannattasi tehdä. Yhteistyö on voimaa, kapteeni Antti Vahe vaikuttaa.

Kolmiviikkoisjakson tunnit täyteen kahdeksassa päivässä

Henkilöstön komennukset sisärajatarkastuksiin eivät kuormita pelkästään Lapin ja itärajan vartiostoja. Myös Raja- ja merivartiokoulun henkilöstö kantaa oman kortensa kekoon. Kapteeni **Jyrki Juvonen** oli komennuksella Turussa 21.–28. joulukuuta.

- Koululta oli joulun ajan työajaksossa komennuksella kaikkiaan 12 rajavartiomiestä, ja työskentelimme Länsi-Suomen merivartioston tukena sisärajatarkastustehtävissä Turun lentokentällä sekä Turun ja Naantalinsaatamissa. Itse pidin komennusta mielenkiintoisena ja opettavaisena mm. siksi, että matkustajaprofiilit ovat toisenlaisia kuin itärajalla. Lännessä matkustajia on paljon eri kansallisuuksista ja heillä on mitä moninaiisempia syitä liikkumiseensa rajoituksista huolimatta. Sain hyviä kokemuksia ja näkemyksiä omaan opetustyöhöni, RMVK:lla kurssinjohtajana työskentelevä Juvonen toteaa.

Työpäiville tuli pituutta 14,5 tuntia, ja niiden aikana tehtävät vaihtuivat eri kohteiden välillä. Aamulla ja illalla tarkastettiin ruotsinlaivojen matkustajat ja matkojen tarkoitukset. Välillä päivisin oli vielä lentoasemalla muutamia lentoja tarkastettavana.

- Skopjesta saapuneen lennon osalta jouduimme suojautumaan erittäin perusteellisesti, sillä Pohjois-Makedonia kuuluu Euroopan pahimpiin koronapesäkkeisiin.

Pitkien työpäivien takia koko 3-viikkoisjakson tuntimäärä tuli täyteen kahdeksan komennuspäivän aikana. RMVK:lla alkoi heti vuoden alussa kolme virkaurakurssia (Rajavartijan jatkokurssi ja kaksi Mestarikurssia), joiden johtajana ja opettajana Juvonen toimii.

- Koska työaika kului komennuksella, ai-noaksi vaihtoehdoksi jäi sen aikana, aina rajatarkastustehtävien salliessa, tehdä kurssivalmisteluja ja tutustua uusiin opetusmateriaaleihin, Juvonen kertoo.

Majoitus ja lepojärjestelyt toimivat Turun komennusten osalta hyvin. Osa tukihenkilöistä majoittui Turussa oleviin RVL:n majoituspaikkoihin ja osa ostopalveluna hankittuihin huoneistoihin eri puolilla Turkua. Juvosen mukaan majoituksissa onnistui palautuminen työvuorojen välillä hyvin, sillä matkat eri työpaisteisiin olivat kohtuullisen lyhyet.

Raja- ja merivartiokoululla työskentelevät luutnantti Jani Anttila (vas.) ja kapteeni Jyrki Juvonen olivat joulunajan tukemassa sisärajatarkastuksia Turussa ja Naantalissa. Skopjesta saapuvan lennon matkustajien tarkastukseen valmistauduttiin täydessä suojavarustuksessa.

Suomen Rauhanturvaajaliitto kriisinhallintaveteraanien asialla

Teksti: Matti Vihurila

Kuva: Mauri Koskelan arkistot

Suomi on osallistunut kriisinhallintatehtäviin vuodesta 1956, mutta rauhanturvaajia ja heidän etujaan ajava oma liitto on perustettu vasta runsas vuosikymmen myöhemmin. Valmistelut käynnistyivät alkutalvesta 1967, ja virallinen perustamiskokous pidettiin Santahaminan Aliupseerikerholla maaliskuussa 1968. Nimeksi tuli Suomen YK-veteraaniliitto-Sinibaretit. Tällä hetkellä Suomen Rauhanturvaajaliitolla (SRTL) on 32 jäsenyhdistystä ja oma soittokunta, Faitterit. Noin 6 000 jäsenen liittoa johtaa prikaatikenraali evp. **Mauri Koskela**. Hän on pitkän linjan kriisinhallintaveteraani, joka viimeksi palveli Israelin ja Syyrian väliselle tulitaukolinjalle sijoitetun monikansallisen UNDOF-operaation apulaiskomentajana.

- Olemme sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan osallistuneiden henkilöiden etujärjestö, joka pitää huolta kyseisen henkilöstön

ja heidän sidosryhmiensä hyvinvoinnista, vertaistuesta sekä etuuksista ennen operaatioita, niiden aikana ja myös jälkeenpäin. Osallistumme kokonaisturvallisuuden tukemiseen, teemme puoluepoliittisesti ja ideologisesti sitoutumatonta rauhantyötä sekä välitämme sitä koskevaa luotettavaa tietoa. Liitto pitää huolta sotiemme veteraaneista ja heidän perinnöstään sekä edustaa maamme kaikkia veteraaneja Maailman veteraanijärjestössä, Koskela kertoo SRTL:n toiminnasta.

Palveleva puhelin kuuntelee kriisinhallintaveteraanien murheita

Liiton tärkeimpänä tehtävänä on vertaistuen toteuttaminen. Sitä järjestetään sekä liiton johtamina tilaisuuksina että jäsenyhdistysten omina tapahtumina, esimerkiksi yhdistysten vertaistuki-iltoina.

- Liiton tilaisuuksissa saatetaan sopia eri-

laisten psyykkistä tai vertaistukea tarjoavien ammatillisten laitosten kanssa järjestettävistä viikonlopputapahtumista, joita kohdennetaan esimerkiksi ikäryhmittäin tai vaikkapa operaatioittain.

Virallista tukea tarjoaa myös 24/7-periaatteella ylläpidettävä palveleva puhelin, jossa kolme kokenutta ja siihen koulutettua henkilöä kerrallaan päivystää ja vastaa kriisinhallintaveteraanien murheita koskeviin puheluihin.

- Sen kautta on mahdollisuus saada myös korkealaatuista apua Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin psykiatrian poliklinikalta, mikäli niin yhdessä katsotaan tarpeelliseksi. Samoin liiton koulutetut aktiivit tukevat Porin prikaatia operaatioiden jälkeisten kotiuttamiskoulutustilaisuuksien ryhmä- ja yksilökeskustelujen vetäjinä sekä ovat tukemassa läheisille suunnattuja vertaistuen tapahtumia.

Mauri Koskela (oik.) tapaamassa Libanonin presidentti Aounia Suomen Beirutissa toimivan suurlähettiläs Matti Lassilan kanssa.

SRTL:n mielipiteitä arvostetaan laajalti

Liiton tärkeimpänä saavutuksena puheenjohtaja omasta mielestään pitää sitä asemaa, jonka se on yhteistyötahojen keskuudessa ja laajemminkin yhteiskunnassa onnistunut saamaan. Tämän myötä liitto on päässyt antamaan lausuntoja erilaisiin kriisinhallintaa koskeviin lakiluonnoksiin, ollut kuultavana eduskunnan eri valiokunnissa, päässyt vaikuttamaan puolustusministeriön johdolla laadittavaan kansallisen sotilaallisen kriisinhallinnan veteraaniohjelmaan sekä saanut kumppanin aseman puolustusvoimien kanssa.

- Liitto on kutsuttu asiantuntijaksi mm. Valtiokonttorin kriisinhallinnan tapaturmasioita käsittelevään neuvottelukuntaan ja viimeisimpänä asiantuntijajäseneksi kansalliseen, parlamentaariseen komiteaan, jossa pyritään vaikuttamaan hallituskausien yli ulottuvaan kriisinhallinnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Konkreettisena osoituksena aikaansaannoksista on sotilaallisissa operaatioissa olleille henkilöille myönnetty kriisinhallintaveteraani-status ja siitä kertova kortti. Sen myötä meillä on jo useita satoja yhteistyökumppaneita, jotka ovat halunneet tukea kriha-veteraaneja erilaisilla alennuksilla palveluistaan tai myyntiartikkelistaan, Koskela luettelee liiton vaikutuskavaria ja tuloksia.

Koskela korostaa kotiuttamisen jälkeisten fyysisten ja psyykkisten tukipalvelujen merkitystä. Niiden pitää olla tasoltaan riittäviä ja kattaa koko palveluksenjälkeinen elämä. Erityisesti henkisen tuen tarve saattaa puhjeta vuosikymmeniäkin palveluksen jälkeen.

- Puolustusvoimien toimenpiteet ja tuki kotiutuneille ovat varsin rajallisia virallisen kotiuttamiskoulutuksen jälkeen, mikä on jossain määrin ymmärrettävää budjetin rajallisuus huomioiden. Kumppanuussopimuksen mukaisesti osin näitä tehtäviä on annettu meidän hoidettavaksi. Ehkä vielä avoimemmin puolustusvoimissa voitaisiin katsoa vapaaehtoisuuden mahdollisuuksia osallistua kriisinhallintaa koskeviin asioihin ja tukeen palveluksen jälkeen. Erityisesti

toivoisin laajempaa yhteydenpitoa kotiutuneisiin ja tukitoimista tiedottamista kaikille kriha-veteraaneille.

- Etuuksia ja palveluita saatettaisiin saada paremmin ja enemmän, mikäli kykenisimme nostamaan kriha-veteraanien arvostusta, joka voitaisiin tehdä viemättä kunnia-kansalaistemme, sotiemme veteraanien arvostusta. Olemme tässä suhteessa paljon jäljessä verrokkiryhmäämme eli Ruotsia, Norjaa ja Tanskaa. Toki pitää muistaa, että heidän sotilaalliset ratkaisunsa ja kriha-veteraaniensa tehtävät ovat olleet erilaisia kuin Suomessa, Mauri Koskela muistuttaa.

Hyvää yhteistyötä pv:n henkilöstöjärjestöjen kanssa

Aiemmin mainittu vaikuttamistyö kriisinhallinnan tulevaisuuteen on yksi tärkeä työn alla oleva asia. Koskelan mielestä suunnittelun pitää olla pitkäjänteistä, toimeenpanon vastata ydinosaamistamme, taata riittävät resurssit, mahdollistaa sopivien henkilöiden osallistuminen operaatioihin ja nostaa osallistumisen tasoa nykyisestä.

- Tähän oleellisena on liittynyt vaikuttamisen palvelussuhteen ehtoihin. Tässä on tehty hyvää yhteistyötä puolustusvoimien palkattua henkilöstö edustavien järjestöjen, mm. Päälystöliton kanssa. Meillä ei ole suoraa pääsyä neuvottelupöytiin, mutta vaihdamme kuitenkin näkemyksiä niissä istuvien liittojen kanssa.

Liiton sisäisistä asioista tärkeimpinä ovat jäsenhankinta sekä taloudellisen tilanteen vakiinnuttaminen. Tavoitteena on nostaa jäsenmäärä noin 20 000:een seuraavien viiden vuoden aikana. Talous perustuu pitkälti Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukseen (STEA) myöntämiin avustuksiin. Hieman yli 180 000 €:n tuella on kyetty palkkaamaan 1,5 henkilöä tekemään vertaistukea ja tukemaan jäsenyhdistysten toimintaa. Tälle vuodelle myönnettiin vain 65 000 €, ja ilman viime vuodelta koronan takia siirtynyttä rahoituserää liitto ei kykenisi ylläpitämään toimintaansa nykyisellä tasolla.

- Olemme myös ainoita tämän tason valtakunnallisia organisaatioita, jolla ei ole palkattua puheenjohtajaa tai toiminnanjohtajaa. Kaikki muu kuin vertaistuki tehdään talkootyönä. Laskin, että ennen koronaa, vuonna 2019, vietin 165 hotelliyötä reissatessani liiton asioissa ympäri Suomea. Liiton tulisi saada vakiinnutettua vuosittainen rahoitus ja kasvatettua sitä siten, että käytännön toimintaa johtamaan ja koordinoimaan kyettäisiin palkkaamaan ainakin yksi henkilö, puheenjohtaja Mauri Koskela toteaa.

Suomen Rauhanturvaajaliiton puheenjohtaja ymmärtää eri sotilasjärjestöjen välisen yhteistyön merkityksen ja kannustaa myös ammattisotilaita osallistumaan liiton toimintaan ja tavoitteiden edistämiseen.

- Haluan kiittää Päälystölittoa siitä tuesta, jota olemme saaneet ajettaessa kriisinhallintaveteraanien asemaa ja etuuksia. Toivotan kaikki halukkaat kriisinhallintatehtävissä palvelleet mukaan liiton toimintaan. Samalla toivoisin kaikkien muistavan sen faktan, että kriisinhallintatehtävissä olleet ovat palvelleet sotatoimi- ja konfliktialueilla toteuttamassa Suomen virallista ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa sekä viime aikoina myös Puolustusvoimien neljättä päätehtävää sotilaallisissa operaatioissa.

Lahjoitus tukee tutkimustyötä

Suomenlahden meri- ja rajapäälystö päätti purkautuessaan lahjoittaa Kotkan Merikeskus Vellamossa toimivalle Merivartiomuseolle liki 3 000 euroa.

- Olimme tukeneet jo monin eri tavoin viimeisten vuosien aikana yhdistyksen jäseniä liikuntasetelein ja järjestäneet erilaisia yhteisiä tapahtumia, yhdistyksen viimeinen puheenjohtaja **Aki Salomaa** kertoo päätöksen taustoista.

Loppuvaiheessa yhdistyksellä oli noin 20 jäsentä, eikä heidän joukostaan löytynyt halukkaita toiminnan jatkajia. Ajatus lahjoituksesta syntyi yhdistyksen hallituksessa.

- Asia meni äänestykseen, mutta selkeä osa oli lahjoituksen kannalla.

Museo hyödynsi saatuja lahjoitusvaroja tutkimustyöhönsä sekä aineiston digitointiin.

- Itse tutustuin museon toimintaan ensimmäisen kerran yhden meripelastusharjoituksessa, jossa museon tilat toimivat tukeutumiskohteena. Tällöin pääsin tutustumaan sen toimintaan.

Salomaa on tyytyväinen yhdistyksensä tekemän lahjoituksen samasta julkisuudesta maakunnan lehdissä.

- Taitaa olla aika harvinaista, että ammatityhdistys tukee jonkin museon toimintaa.

Päälüottamusmies Marko Jalkanen 50 vuotta

Päälüottamusmies **Marko Jalkanen** täytti 50 vuotta tammikuun loppupuolella. Päälystölehti onnittelee Jalea.

VAKAVAAn uusi jäsenliitto

Vuoden vaihteessa VAKAVAAn liittyi Siviili-johtajien, erikoisupseerien ja asiantuntijoiden liitto SEAL ry. Liitto on VAKAVAN 15. jäsenliitto.

Liitto tunnettiin aiemmin nimellä Maanpuolustuksen teknisten toimihenkilöiden liitto. Siirtyminen VAKAVAN jäseneksi ei ollut nimenmuutoksen takana, vaan nimen haluttiin kuvaavan paremmin jäsenistöä.

- Haluamme erottua kaikkien ESJA-palkkaluokkalaisten liittona, eikä siis pelkästään insinöörien. Heitä liitossa on kuitenkin valtaosa. Muita korkeasti koulutettuja jäseniämme ovat esimerkiksi eri yliopistotautalta tulleet tutkijat, liiton puheenjohtaja, insinöörimajuri **Lasse Lahdenmaa** avaa nimenmuutoksen taustoja.

Liitto on kuulunut jo kolme vuotta Akava-yhteisöön ja ollut sen aikaa JUKOn jäsen. Siirtymällä VAKAVAN jäseneksi halutaan parempaa vaikuttavuutta.

- Haluamme saada äänemme paremmin kuuluviin meille tärkeissä kysymyksissä.

Yhtenä tärkeimmistä tavoitteista on saada virallinen paikka yhteistoimintaelimiin. Kuluina kolmena vuotena kyseistä paikkaa ei ole ollut.

- Mielestäni vuodelta 1998 oleva sopimus yhteistoiminnasta puolustusvoimissa tulisi uudistaa. Luonnollisinta olisi, että kaikkien

järjestöjen edustajat olisivat edustettuina yhteisissä.

Puheenjohtaja Lahdenmaa toimii virkatehtävässään virtuaalikoulutusosaston johtajana Maasotakoulun simulaattoriosaiskeskuksessa. Hän suoritti opistoupseerien peruskurssi 55:n, jonka jälkeen ura alkoi Panssarijääkärikomppanian kouluttajana Panssariprikaatissa.

- Olen nyt toiminut maavoimien eri simulaattoreiden parissa päätoimisesti noin 18 vuotta.

VAKAVAAn kuuluu useita turvallisuusalojen liittoja. Lahdenmaa pitää tätä hyvänä.

- Odotan yhteistyön tiivistyvän, ja se onkin tiivistynyt jo ennen VAKAVAAn siirtymistä. Iso kiitos tästä myös Päälystöliiton suuntaan.

Jani Suojarinne edustajiston vt. puheenjohtajaksi

Jani Suojarinne toimii maaliskuun alusta edustajakokouksen vt. puheenjohtajan tehtävässä. Nykyinen puheenjohtaja **Mika Räisänen** on ilmoittanut olevansa estynyt hoitamaan tehtävää toistaiseksi kriisinhallintatehtävänsä johdosta.

Kuluva vuosi on vaalivuosi myös Päälystös-

töliitossa. Suojarinne muistuttaakin yhdistyksiä olemaan aktiivisia ja kartoittamaan ehdokkaita tarjolla oleviin keskustason hallintotehtäviin.

- Kannan enemmän huolta niistä yhdistyksistä, joista ei ole kuulunut pitkään aikaan mitään.

Urheilujohtajan ajatuksia tulevasta...ja muustakin

Olenko minä kunnossa?

Teksti: Toni Rinta Kuva: Jari Vaara

Fyysinen kunto on tärkeä määrittäjä sille, kuinka hyvin me kykenemme selviytymään päivittäisistä toimista ja erilaisista fyysisistä suorituksista väsymättä. Hyvä fyysisen kunto auttaa selviytymään vaivatta päivän koitoksista ja kuormittavammista liikuntasuorituksista. Fyysisen kunnan osa-alueet ovat suorassa yhteydessä terveyteen ja toimintakykyyn, joihin liikkuminen vaikuttaa myönteisesti. Kestävyyskunto, motorinen kunto, tuki- ja liikuntaelimestön kunto, kehon koostumus ja aineenvaihdunta muodostavat sinun fyysisen- eli terveyskuntosi. Kaikkien ei tarvitse eikä pidä liikkua hampaat irtessä numerolappu rinnassa. Tärkeämpää on, että liikumme sen verran, että pysymme hyvässä fyysisessä kunnossa. On sanomattakin selvää, että silloin kaikki on helpompaa. Mitä sinä olet tehnyt, että näin on? Ovatko sinun fyysisen kuntosi osa-alueet kunnossa? Oman fyysisen kuntosi vastuunkantaja katsoo sinua joka aamu peilistä. Kuntoa kun ei saa kau-

pan hyllyiltä paketissa, vaikka itsekin olen sitä monesti kysynyt.

"Kyllä aika piisaa, kun vain järki kestää", tietää vanha kurikkalainen sanonta

Kuntoliikunta ja työkyvyn ylläpito ovat strategian mukaan ykkösasioita, joihin pitää keskittyä ja panostaa. Kilpailutoimintaa pitää tuki olla ja edelleen jatkaa, vaikka osallistujamäärät vähenevät väijäämättä. Kilpailutoiminta on mielestäni kuitenkin pienessä roolissa, kun puhutaan kuntoliikunnasta ja työkyvyn ylläpitämisestä. Edellinen urheilujohtaja on tehnyt ansiokasta työtä juuri oikean asian parissa kannustamalla kuntoliikunnan pariin ja kehittämään fyysistä kuntoa. Tulevan toimikauteni aikana pyrin parhaani mukaan jatkamaan Mika Räisäsen erinomaista työtä. Tulen tuki tuomaan esille omia ajatuksiani ja kokemuksiani kuntoliikunnan kehittämisen suhteen. Pyrin kannustamaan ja madaltamaan kynnystä fyysisen kunnan kehittämiseen ja työky-

vyn ylläpitämiseen. Jotain konkreettistakin saattaa olla tulossa, mutta aika näyttää, onnistuuko se. Haluan myös kuunnella lukijoiden toiveita siitä, mitä liikuntamuotoja halutaan palstalla esiteltävän. Otan myös mielelläni vastaan muita vinkkejä aiheista, joista haluatte mahdollisesti kirjoitettavan. Jos en jostakin lajista tai aiheesta tiedä, otan selvää, niin kuin asiaan kuuluu. Pyörää en aio yrittää keksiä uudelleen ja sirkustemppujakaan en aio esittää. Tuo yllä oleva kurikkalainen sanonta kuvaa hyvin myös fyysisen kunnan kehittämistä. Aikaa meillä on, mutta järki pitää olla mukana. Tässä meidän ikähaitarissamme kunnan kehittäminen pitää tehdä maltilla, rauhallisesti omaa kehoa kuunnellen. Käyttäkää hyväksi työantajan tarjoamat mahdollisuudet. Viikkoliikunta kannattaa ottaa joka viikkoiseen ohjelmaan. Pieni happihyppely piristää kummasti, ja eivät ne työt kuitenkaan tekemällä loppu. Kannattaa muistaa myös virkistäytymismahdollisuudet, joita on tarjolla.

"Elämästä selviää hengissä"

Pitää tuki muistaa, että elämää on työuran jälkeenkin. Ei meidän tarvitse olla hyvässä fyysisessä kunnossa työuraa varten vaan elämää, itseämme ja perhettämme varten. Kukin meistä on yksilö, ja elämä koettelee meitä jokaista eri tavalla, joskus rankallakin kädellä. Vanha sanontakin sanoo, että "elämästä selviää hengissä". En voi olla ottamatta esille hyvää kurssikaveriani **Jari Nivaa**. Hän jakoi 5/2020 numerossa meille lukijoille kokemuksiaan rankasta kuntoutuksesta. Jari näytti omalla esimerkillään, miten suostakin voi nousta. Kovaa työtä se vaati, mutta miehen lappilaisen elämänsänteen tuntien se ei ollut ongelma. Vuoden urheiluteko meni mielestäni aivan oikeaan osoitteeseen. Kaikille meille tulee vastoinkäymisiä vammojen ja sairauksien kautta. Hyvä fyysinen kunto ei ainakaan heikennä mahdollisuuksiamme vammoja ja sairauksia vastaan. Tutkituttakaa vaivat ja vammat ajoissa. Aika ei niitä hoida, paitsi huonompaan suuntaan. Olkaamme ylpeästi kehäraakkeja ja oman elämämme kuninkaita.

Pitäkää itsestänne ja toisistanne huolta. Pysykää terveenä.

"Reippaus ei maksa mitään!"

Toni Rinta, urheilujohtaja
Päällystöliitto ry
toni.rinta@paallystoliitto.fi
0299 456 126

Tiedoksi lukijoille: Päällystöliiton hiihtomestaruuskilpailut ja sotilaiden SM-kilpailut vuonna 2021 on peruttu.

Tämä johtuu koronasta – emme vietä Talvipäiviä

Teksti: Markku Virtanen

Tästä alkaa tulla tapa: ensin ilmoitetaan tapahtumasta ja sitten seuraa vassa lehdessä se peruutetaan. Valitettavasti näin käy taas. Evp-yhdistyksen hallitus piti etäkokouksen, jossa keskusteltiin Talvipäivien ja vuosikokouksen kohdalosta, ja tulimme siihen tulokseen, että emme järjestä Talvipäiviä. Samalla päätimme, että siirrämme vuosikokouksen kesäkuun alussa etäyhteyksillä pidettäväksi. Vuosikokouksen vietosta tulee tarkemmat ohjeet lehteen ja nettisivuille kevään aikana, samoin kuin varsinainen kokouskutsu. Jotta saamme mahdollisimman paljon osallistujia kokoukseen, tarvitsemme teidän sähköpostiosoitteenne. Eli käykää päivittämässä liiton nettisivuilla e-asioinnissa omat tietonne mukaan lukien sähköpostiosoitteenne.

Nettisivuille tulen laittamaan myös yhdistyksemme toimintakertomuksen vuodelta 2020 ja toimintasuunnitelman 2021, kunhan saan ne valmiiksi. Näihin on hyvä tutustua ennen kokousta.

Koetetaan jaksaa vielä eristäytyä ja välttää turhia kontakteja ja toivotaan, että elokuussa pystymme tapaamaan Varkaudessa kesäpäivien yhteydessä.

Puheenjohtaja

Varuskuntamuistojen keruu päättyy helmikuun lopussa

Teksti: Matti Vihurila

Kuva: Into Hembergin arkistot

Millaisia varuskuntamuistoja sinulle on kertynyt vuosien varrella? Tänä päivänä valtaosa ammattisotilasta asuu varuskuntien ulkopuolella, mutta vielä 1980-luvulla ja sen jälkeenkin monet sotilaat ja muut puolustusvoimien palveluksessa olevat perheineen asuivat työsuhte-asunnoissa varuskuntien yhteydessä olevilla asuntoalueilla. Työ, arki ja harrastukset nivoutuivat paljolti toisiinsa, ja elettiin "siivileitä" suljettua elämää. Varuskuntalaisten ohella myös varusmiesten ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaneiden naisten kokemukset ja muistot ovat keskeinen osa 100 vuotta sitten vakiintuneen varuskuntajärjestelmämme historiaa, jota nyt halutaan kerätä talteen.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (SKS) yhdessä Ali-, Toimi- ja Opistoupseerien Perinneyhdistyksen (ATOP), Sotilasperinteen Seuran, Suomen Sotahistoriallisen Seuran, Suomen Sotilassosiologisen Seuran ja Maanpuolustuskorkeakoulun kanssa käynnisti vuonna 2020 keräyksen, jonka tarkoituksena on taltioida kaikkiin Suomen varuskuntiin liittyviä muistoja. Keräys päättyy helmikuun lopussa, mutta vielä on aikaa

Jo edesmennyt "Porilainen", JR 6:ssa Turussa ja sittemmin Säskylään siirtyneessä Porin prikaatissa palvellut sotilasmestari evp. Into Hemberg on julkaissut omaeläkerran nimeltä "Koti ja kasarmi". Siinä hän kertoo mm. perheensä asumisolosta, jotka alkoivat Turussa hevostallin vintillä sijainneesta hellahuoneesta ja perheen kasvaessa parakkiasunnosta ja päätyivät yhteen ensimmäisistä Säskylän varuskunnan kupeelle, suurelta osin talkoilla rakennetuista omakotitaloista. Kirja tarjoaa mielenkiintoisen kurkistuksen aliupseeriperheen elämään.

kertoa omista kokemuksistaan jälkipolvien ihmeteltäväksi.

SKS:n verkkosivuilla osoitteessa www.finlit.fi/fi/arkisto/vastaa-keruisiin/varuskuntamuistot on ohjeet siitä, miten muistoja, valokuvia ja muuta aineistoa voi lähettää niiden kautta eteenpäin. Postitse aineistoa, mm. omakustanteisia kirjallisia teoksia, voi toimittaa osoitteeseen

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Arkisto/Joensuun toimipiste, PL 111, 80101 Joensuu (merkitse kuoreen tunnus "Varuskuntamuistot").

Huomioi etätyön vaikutukset verotukseen

Teksti ja kuva: Juha Susi

Päättynyt vuosi oli poikkeuksellinen mm. verotuksen kannalta. Lisääntyneet etätyöt näkyvät myös verottajan tekemissä linjauksissa vähennysten suhteen.

Muutokset ja lisäykset kannattaakin huomioida omia vähennyksiä laskettaessa.

Yksi näistä vähennysten laajennuksista on työhuonevähennys satunnaisista etätyöistä. Vähennyksen voi laskea joko kaavamaisesti tai syntyneiden todellisten lukujen mukaan. Kaavamainen työhuonevähennys kattaa työhuoneen vuokran, kalusteet, valon, sähkön, lämmön ja siivouksen. Henkilökohtainen vähennys määräytyy tällöin etätyöpäivien mukaisesti. Vähennyksen ollessa henkilökohtainen, voivat molemmat puoliset saada sen, mikäli tekevät etätöitä.

Kaavamaisuus tulee esiin ennakoon määritetyssä vähennyksen määrässä. Maksimivähennyksen 900 euroa henkilö voi saada, mikäli hän tekee etätöitä yli 50 % työpäivien kokonaismäärästä. Mikäli henkilö tekee etätöitä enintään 50 % työpäivien kokonaismäärästä, on vähennys 450 euroa. Satunnaista etätöitä tekevän työhuonevähennys on 225 euroa.

Todellisten kulujen kautta vähennystä voi hakea, mikäli työhön liittyy huomattavasti kotona tehtävää työtä. Tällöin tulee varautua siihen, että kulut voi pyydettyä selventää ja todentaa kuiteista. Vähennyskelpoisia menoja voivat olla esimerkiksi työhuoneesta aiheutuneet vuokra, valaistus- ja lämmityskulut sekä kalusteet.

Mikäli molemmat puoliset ilmoittavat vähennykset todellisten kulujen mukaan, jaetaan vähennettävä määrä puolisoitten kesken.

Miten matkat?

Mikäli henkilö esittää lisääntyneiden etätöiden johdosta työhuonevähennystä, on se huomioitava myös matkavähennyksien

määrässä. Niissä huomioidaan asunnon ja työpaikan välisten matkojen kulut vain niiltä päiviltä, jolloin käydään työnantajan toimipaikassa. Päällekkäisyyksiä ei saa esiintyä. Perinteisesti matkakulut vähennetään halvimman kulkuneuvon mukaan laskettuna. Vaikka osan viikosta tekisi etätöitä, on kausikortti usein edullisin vaihtoehto.

Uutena matkavähennyksiin hyväksyttävänä kuluna ovat kasvomaskeut. Jos käytät maskia joukkoliikenteessä kodin ja työpaikan välisillä matkoilla ja ostat maskit itse, voit vähentää maskien kustannukset verotuksessa asunnon ja työpaikan välisinä matkakuluina. Vähennys on kaavamainen kaksi euroa jokaiselta päivältä vähennykseen oikeuttavista matkoista 13.8.2020 jälkeen. Vähennys perustuu THL:n antamaan suositukseen kasvomaskeista.

Matkakuluissa omavastuu on edelleen 750 euroa. Ilmoita matkakulut aina kokonaan, äläkä vähennä omavastuusuutta itse.

Tarkista tulonhankkimismenosi

Etätöiden johdosta henkilölle on saattanut syntyä uusia tulonhankkimisvähennyksiin oikeuttavia kuluja, joita ei ole aiemmin tullut huomioitua. Merkittävimmät kulut näistä muodostuvat kotitoimiston perustamisesta.

Työhuoneen kalusteet, esimerkiksi sähköpöytä ja satulatuoli, muodostavat arvatunkin suurimmat kuluerät. Muita vähennyksiin oikeuttavia hankintoja voivat olla lisä näytöt ja näppäimistöt. Mikäli hankintahinta on enintään 1 000 euroa työvälinettä kohden, verottajan ohjeen mukaan sen voi vähentää kerralla hankintavuotena. Mikäli summa ylittyy, vähennetään se 25 prosentin poistoina vuosittain. Poistot kannattaakin kirjata itselleen muistiin, ettei niitä unohda tulevien vuosien osalta.

Myös tietoliikenneyhteydestä saattaa muodostua vähennykseen oikeuttavaa kulua, mikäli työnantaja ei ole osoittanut sellaista käyttöön esimerkiksi älypuhelimien kautta jaettavasta nettiyhteydestä.

Itse hankitun tietoliikenneyhteyden vähennysoikeus on 50 prosenttia yhteyden kustannuksista, jos yhteyttä käytetään osittain työikätyössä loppujen ollessa yksityiskäyttöä. Mikäli kyseistä yhteyttä käytetään pääasiassa työikätyössä, on vähennysoikeus 100 prosenttia kustannuksista.

Verottaja tekee palkansaajille automaattisesti 750 euron työtuovähennyksen. Etätöistä syntyneitä kuluja ei siis tarvitse ilmoittaa, mikäli kyseinen summa ei ylitä. Kun laskee työhuonevähennyksen, mahdollisesti hankitut kalusteet ja välineet tietoliikenneyhteyksineen, ylittyy vähimmäissumma monella henkilöllä.

*Haku lomakaudelle 1.5. – 31.8.
päättyy 28.2.*

Varaa, virkisty ja nauti!

